Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

Серлало

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 27 июль, 1972 шу. ◆ № 90 (5195). Мах 2 кап.

КПСС ОБКОМЕ, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОБЛСОВПРОФЕИ

1972 шера хьалхарча ах шера хьайбаш продукташ дукхаг1о кхоьчу кийчъяри дукха лелаеча социалистически къовсамехь толам а баьхна, КПСС обкома, Нохч - Гlалгlай АССР Министрий Советан облсовпрофи карара-кара тоья Цlе байракх еннай Наурски района (КПСС райкомна секретарь нов. Федоров, райисполкома председатель нов. Дьяков, профсоюза райкома председатель нов. Нетначев райисполкома юрта бахама управлене начальник хиннар нов. Затона, юртбахама продукташ кийчъярен цар декален дешшахьа къамаш пачкхьалкхехи инспектор нов. Нарагачев).

Пачкхьалкхенга хьайбаш продукташ бохкара ах шера хаамца бохкаш плана кхочушдийр Наурски районе: дукха — 107 процент, шуьрийн — 113, фуьнта — 123, тхона — 100,3 процент. Дlадахча шарнца нийсдича дукх 13 процентан шура 5 процентан дукхаг1о а йоккхана, района бахамаша гlалашдьал дахкан 8 процент, цу дахьа детташ 4 процент, хьалхарч — 27, кенттlара ахкхараш — 8 процент дебадена. Района кхугахкенна могадьал бахаче шекагара шура яйна торанех найда дикагlа эцнага.

Боггадьняжад ухх шера хьалхарча ах шера хьайбаш продукци дукхагlо ядари кийчъярехь Шелковской районе бахх дика бе хинар.

КУЛЬТУРАНЕН ИСКУССТВАНЕН КАРАГIДАЬННАРАШ

Нохч-Гlалгlай автономни республика культура болхлошта доккха цlей ла кхоана — шийна болх дlаболаду культури болхлой республика шолладгlча съездо. Цу тайпара республика хьалхара съезд хиннача хаья дениз доккхий хуьцамаш хиннад Нохч-Гlалгlайчен культурин дахаре.

Коммунистически партен советски правительствам хахлаьза йоккхо яр бахьан долош шерра айеннай вай республике къаман профессиональни искусство. Тахан республике болх беш да кхоъ театр, иллеш халхарен «Вайнах» яха пачхьалкхенн ансамбль, симфонически оркестри пачхьалкхен филармонии, эстрадин дукха коллективаш, хlьата хlара культура учреждене — самодеятельни коллективаш.

Исторически лоаппача хана искусства дукха говзанчаш кийчбьеь вай республике — Нохч-Гlалгlайче, Российски Федерацe, ерригача Союзе байна ца lеш вай дьахен девзол оргахьа а цlи хезай вай артистий, режиссерий, композиторий, художникий.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара лоархlаме декхараш кхоачашду искусствен культуран учрежденеша. Цар болх маха марксистско-ленински идеологе, интернациональни доттагlала, советски патриотизма, къахьегамца коммунистически уйлаш хилийтара тlаберзабьа хила беза. Духьал цу решенеша йолча уйлашта тlаерзаяь я спектаклеш, концертин программаш, художественни картинеш, выставкаш, фестивалаш декадаш, кхыйола культурин мероприятеш кийчъеча культуран искусстван болхлой уйла.

Тlеккхьарча хана республика а цук довзол вракхьарча а зрителаша езаш тlанйцай Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен драматически, М. Ю. Лермонтова цlерагlча эрсий драматически театраша уьттаьь дукха спектаклаш. Церех иттанега кхачланца йолчарна укх тlеххьарча хана Ерригсоюзнин Ерригроссийски хьажарашка хьажарий Оргкомитетий I, II дагlаш дипломаш тийнад, хlьата А. Хамидова «Бож-Iаьла» яхача спектакла — РСФСР пачхьалкхен преми.

Иштта цlи хезаь я «Вайнах» ала пачхьалкхен ансамбль а. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаьь программа бахьан долаш Ерригсоюзни конкурса лауреата цlи еннай цунна. Боккхача толамца чакхйиккай мехка гlоллара а Чехословакера а цун гастролеш.

Чlоагга дегlаенай республика музыкальни творчество. Хьалкхийнаь къона композитораш. Цар хьакхслаьй маьхе музыкальни произведенеш. Вай мехка магахьа город яц РСФСР халкъа артист Эсамбаев Махьмуд ца хинна. Масса а метте чlоагга могаеш а цу ю выступленеш. Цун говзала боагlаш мах беш тlоараш дейттаь дунен кхыча континентий дукхача мехкашка.

Боккхача толамца чакхъоьл вай театраша, кхыча коллективаша республика арахьа ц1 йода выступленеш. Нурадилов Хайпаший цlерагlча театра коллективана ханахьа йинлургьяц театра 40 шу дизара хетаь Москве хина гастролеш. Шийна тайпара творчески отчет яр из. Але дела из чlоагга могаеш тlакйцалга.

Хlара шера лакхача художественни организацениш боарамехь чакхъоьл эрсий драматически театра гастролеш РСФСР, Украина, кхыча союзни республикий городашка. Иштта толаме ю цар уж г. Липецке укх шера а.

Дукха дуьца йиш я тlеникий театрах. Вай а ловлахарча кхыча а автономии республикий бераша чlоагга езаннай цун спектаклаш.

Дукха боккхача маlане ба республикански художникий организаце бу болх. Доккхагlча йоахада художникий мугlарашта юкъебьхкаб, хlезага бале а, вайнахьа къона, талант йола специалисташ. Дукха выставкаш кийчъяь цар республика художникий творчество гойташ. Доккха дакъа аьлцар цар 1971 шера Москве хиннача 16 автономии республика выставке. Цига хьокха оттабьбар вай художникий 120 болх.

Коммунистически парте чакхдоехача гlуликхашка лоархlаме меттиг кхоач клубаша, культура Цlеноша, библиотекаша, культура кхыча учрежденеша беча балла дьакъл а. Вай республикерча дуккхача юрташка хьадьяьй хlьата еш а я вай ханарча хьалаша дlа ма деххара йола клубаш, библиотекаш, школаш. Довзаргдоашаш хуьцалуш латт юртий сибат. Хlана гlулакх деш я кхеммай 5 миллион фонд йола 397 библиотека, кхо бlаь гаргга клуби культура Цlаи.

Масса тайпарча жанрашка товлуш дегlаухаш я художественни самодеятельность. Цун аьттува болх республике хаддаьза дуача халкъа талантий хьажараша. Самодеятельносте дакъа лоацараш дукхагlа хилара дегlаеша ца lеш, цун исполнительски говзал лакхлу, йlаьхагlа хул репертуар. Самодеятельни искусство дегlаера гlулакх доккхий толамаш дахьа хилар белгал а доаккхаш, Урус-Мартана, Ножай-Юрта, Надтеречни, Шаьла художественни самодеятельни коллективашта, химикий культура Цlенa, кхыраштa Ерригсоюзнин Ерригроссийски художественни самодеятельноста хьажарий лауреатий цlераш елар.

Цу дерригача масалаша къаьгга хьекхьокх искусство, культура вай республике мел дегlаенай. Цу толамий ларде латт партийнни советски организацеи, боахама, профсоюзий, комсомольски организацеша хаддаьза ю йоакхо.

Кхоана вай республика культуран искусствен доакъошка боах беш вола ши эзар совгlа волча сага съезд дlайолалу. Цига вlашагlкхийттараша дувцаргда шоашта карагlдаьннарех, шо-шоай опитах, эшамех. Фуд кердадар? Дикагlа цушта кхоччашъергья съезда решенеш? Фуд СССР а Нохч-Гlалгlай АССР а 50 шу дизара юбилейна накъадолхаш де дезар? Фуд дапза дисар? Цу хаттараштa жоп лургда культуран искусстван болхлоша шоай форуме.

ЯЛАТ ЧУИЙЦА ДОАЛАШ ЛАТТ

Республика колхозий, совхозий кхашнара ка боаен ялата - бобови культураш чуийца яла йоахх; бlарча хьайнача республике 24 июле 170 эзар гектара тlара ялаташ хьекха дьаьннад. Деррига дlадийначох 24 процент хул из. Дукха хlана ца оашш деррига а аьрда дьаьннад из. Соакхарчул сихагlа лел укх шера кхашнара ялаташ чуэнара болх.

Гудермеса, Надтеречни, Урус-Мартана, Шелковской районашка деррига ялаташ чуийца дьаьннад, хlьата Ачхой - Мартана, Грозненски, Сунженски, Шаьла районашка чуийца дала доал.

Бlарча хьайнача республике чуэла дезаш диса ялат 10 эзар гектар я, цох дукхагlдола дакъа Наьсарена Магlалбикен районашка а долаш.

Халача хаоттана хьалашка хlара гектара тlара, шкъера лаьрхlаеа 20 центнер ялат чудера Ачхой - Мартана, Урус-Мартана, Шаьла районий боахамаша. Дика хьувкъам кхебаьб Гудермеса, Наурски, Шелковской районашка а.

НОВ. В. Л. НОВИКОВАЙНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни, боахама организацешка дуккхача шеракка беркате болх барах а кхача дийнахь дениз шоаштъе итт шу дизарца дувзаденна а Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Новикова Вера Львовнайна — Нохч-Гlалгlай республикански профессионально-техническа образоване управлене начальника.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретара хьалхара Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

г. Грозный, 1972 шера 24 июль.

Сийлахьча юбилея сийна

ДУККХАНАХЬА А ЙОВЗАШ Я...

Пятилетка шоллагlча шера план хаьнал дьаьхха кхоачаш а еш СССР-ен Нохч - Гlалгlай АССР-ен 50 шу дузача цlейшта сийлахьа накъахьара къахьегамo вахте эттай Грозненски опытно - экспериментальни завода коллектив.

Цудукьа шийн торонех бизза пайда эц цо. Дукха балхаш дьаьд заводе арахеца продукци дуккхагlен дикагlен хилийтара тlадерзадаь, дуккхача халача балхашта мехализаци яьй. Деинара денга дикагlа хул завода болхлоша доаха къахьегама толамаш. Продукцена реализаци яра хорхI бетта план хьнал дукха хьалха кхоачаш а яь, 20-ча юолага ххачалехьа цар потребителашта дlаяхийта кийча продукция 25 эзар сома маьха я. Ер бутт боалехьа планал совгlа реализаци ергья 95 эзар сом мах болча продукцена.

Иштта къахьегача завода коллектива еннай КПСС Старопромысловски райкомен райисполкомен карара кара тела Цlе байракх, цул совгlа районе сийлен доска тlа а йихьай из завод.

Завода болхлоша арахеца мехдоттаменттен - энергетикоштен, халкъа боахама кхыча доакъошта эша тайп-тайпара прибораш, автоматизаце средстваш, царна эша запасни оатхалаш вай республике дlаххьача ца lеш, вай мехкарча 30 совгlача городашкарча предприятешка дlаххоач. Уж го йиш я Нижни - Тагильски, Брянскерча, Белгородскерча, Липецкерча, Ульяновскерча, Ангарскерча кхыча городашкарча предприятешка. Уж чlоагга хоттташи дика дlаэшаш я. Цун керттера бахьан да арахеца продукци дикен тlехдикен хилар. ГОСТ-а хьалаша дlа ма деххара йоашш цхьаккха продукци арайлац заводера.

Хlара кlира шкъа продукце дикала дя хул заводе. Цига дакъа доацаш хул инженерно - технически балхаш дераш, мастераш, бригадираш, цхьаккха брак йоашш продукци арахецараш. Цига дуц арахеца продукци дикагlа хилийтара хьовсам лоаттабеча болхлошта карагlдаьннараш, цу балха тlа вийсдена кхоачамбоацараш. Уж кхы ца кийсдалийтара чакхдаха деза балхаши цу гlулакха тlахьожам лоаттабе беза нахи белгалбоах. Цхьаккха брак йоашш продукци арахецарий опыт шерра дlайоавзийт. Арахеца продукци дикагlа хилийтара дакъе иштта йоакхо яр бахьан долаш заводерча беррига болхлоех 90 процент болхлой цхьаккха брак йоашш продукци арахецаш ба. Цар кийчъю продукци ОТК болхлой тlехьожам боацаш дlаэц.

Арахеца продукци дика хиларах, планал совгlа продукцена реализаци ярах, продукцега дlабода мах лахбарах, бедал, материалаш, доаттар, электроэнерги кхоарах укх шера планал совгlа пачхьалкхена кхоадаьд 80 эзар сом. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 21 процент тlеххоачашъяьй.

Хlара сменагlа нормаш 120—130 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег цига слесараша Кутенко Михаила, Сакиев Салаудина, Хасмагомадов Iимрана, кхычар.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТlА: балха эскизашка хьожаш ба слесараш М. Кутенко, С. Сакиев, I. Хасмагомадов.

М. Пашева сурт.

КХОЛЛАМЕ ГIУЛАКХАШ

1972 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ

1972 шера хьалхарча ах шера СССР халкъа боахам дегlабоалабара Пачхьалкхен плани кхоачашъяра итогаш яьй. СССР ЦСУ хоама тlа белгалдоаккх, Советски Союза къахьегамхоша, КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, СССР хьаяь 50 шу дизара беза боаггlача тайпара накъабалар дукха социалистически яхь а йоаржаяь, дlалаккхача ах шера халкъа боахам дегlабоалабеча дlахо толамаш дахка хилар. Дlахо лакхбаьб халкъа вахара боарам.

Промышленносте продукцена реализаци ярен изделей дуккхагlдола лоархlамегlара тайпаш арахецарен ах шера плана тlеккхоачашъяьй. Планагlа лаьрхlа хиначул дукхагlа реализаци яьй промышленни продукцена. Промышленни производство соаха цу хана хиначунца нийсйича 6,8 процент дукхагlа хиннай. Лакхагlча теменагlа дегlанхад халкъа боахаме технически прогресс lалашъеш дола промышленноста доакъош. Къахьегама овсарле 6,4 процент лакхъеннай промышленносте.

Промышленноста къаьст - къаьстача доакъой продукци 1971 шера хьалхарча ах шерацa нийсйича дукхагlа хиннай: электроэнергетика — 9 процент; йоагоча хlамай промышленность — 5; lаьржен сийрда бесаш долеи металлурги — 6; химически мехкдаьтта химически промышленность — 10; машиностроени металлообработкен — 11; хьун, цьу чакхйоаха, целлюлозно - кехата промышленность — 5; гlишлой материалий промышленность — 6; яйга промышленность — 3; кхачан промышленность — 4; культурно - бытовой боахамен гlуллакдаьта лаьрхlа товараш хьадар — 10 процент.

Хьалхарча ах шера план тlеххоачашъяьй ерригача общесоюзни союзно-республиканскии промышленни министерствашен ерригача союзни республикашей.

Мохх бlарча хьайнача продукце лоархlамегlара тайпаш хьадар хьахьокхаш йола даьнеш доалаю СССР ЦСУ хоама тlа. Ераш я царех цхьаьраш. 1972 шера хьалхарча ах шера яьккхай: электроэнерги — 427 миллиард киловатт - сахьат; мехкдаьтта — 193 миллион тонн; газ — 111 миллиард кубометр; кlор — 326 миллион тонн, цу дакъе коксовани яра 84,8 млн. тонн; чон — 45,7 миллион тонн; болат — 62,4 миллион тонн; прокат ерригa а — 49,6 миллион тонн, цу дакъе кийча прокат — 43,4 тонн; болата турбаш 1045 миллион метр (6,8 миллион тонн); аьшка руда — 103 миллион тонн; минеральни удобренеш условни единицашка лаьрхlача — 32,4 миллион тонн, пайданагlа йола веществаш 100 процент йоаххараш лаьрхlача — 7,8 миллион тонн; дlайийна хlамаш лораю химически средстваш условни единицашка лоархlаш — 153 эзар тонн, ледаеча начлагlа 100 процентия лаьрхlача — 89,9 эзар тонн; пластически массаши синтетически къувнаши — 990 эзар тонн; химически хьасий — 363 эзар тонн; автопокрышкаш — 19,2 миллион; турбинаш — 7,1 миллион киловатт; турбинашта уттаю генератораш — 6,6 миллион киловатт; перемени тока электродвигателаш — 20,2 миллион киловатт; металл теда станокаш — 105 эзар (564 миллион сома маьха); металл тедача ерригача станокех числовой программин управлене йола станокаш — 1377.

Хьалхарча ах шера хьаяьй: кузнечно - прессови машинаш — 21,8 эзар (140 миллион сома маьха); прибораш, автоматизаце средстваш царна запасной оатхалаш — 1430 миллион сома маьха; вычислительни техника средстваш царна тlехьара запасной оатхалаш — 514 миллион сома маьха; металлургически оборудовани — 157 эзар тонн; кlор хьагулбу комбайнаш — 605; кlор боаха комбайнаш — 215, кlора шахташка кlор хьагулбара балхашта лаьрхlа комплексаш механизированни крепаш — 193 комплект; мехкдаьтта аппаратура — 81 эзар тонн; химически оборудовани цунна тlехьара запасной оатхалаш — 281 миллион сома маьха; автомобилаш — 657,7 эзар, цу дакъе: грузовой — 294,3 эзар, легковой — 337,4 эзар, автобусаш — 26,0 эзар; тракторaш — 237 эзар; юртбоахама машинаш — ерригаш а 1269 миллион сома маьха; ялат чуэца комбайнаш 48,7 эзар, хьажкlаш чуэца комбайнаш — 3,9 эзар, коартолаш чуэца комбайнаш — 4,3 эзар, свекла чуэца комбайнаш — 5,4 эзар, силос хьокха комбайнаш — 26,0 эзар; экскаватораш — 17,2 эзар, бульдозераш — 19,6 эзар; гlирсашка йода хьу (колхозаша кийчъяь хьу йоацаш) 160 миллион кубически метр, целлюлоза — 2,8 миллион тонн; кехат — 2,3 миллион тонн; цемент — 51,2 миллион тонн; вlашагlйоалла эьцкабетон — 47 миллион кубически метр.

(Йистедоалар 2-ча оагlо тlа).

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ СОМЕИ КОМСИЙН БЕШАМАШ ЛЕЛАЕР ЯХА СИЙЛАХЬ ЦIИ ОТТАЯРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомей комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи оттае.

Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яхача сийлахьча цlерах йола Положени чlоагlъе.

Наькха тlа йоаллаеча «Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер» яхача знака описани чlоагlъе.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретара хьалхара Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

г. Грозный, 1972 шера 25 июль.

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ СОМЕИ КОМСИЙН БЕШАМАШ ЛЕЛАЕР ЯХАЧА СИЙЛАХЬЧА ЦIЕРАХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи лу Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо.

2. Заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи лу шоашта тlечlоагlъьча участкашка сома а комсий лакхен тешамен хьувкъам кхебьча а хlьата иштта сомеи комсийн гаьнаш дlайоагlача материала хьувкъьлиген чамаген дикаача дикагlдола сортеш хьалкхедаьча а сома а комсий бешамаш лелаяра дахкъе 10 шерал кlезигагlа йоацача хана болх баьча а колхохошта, совхозий болхлошта, колхозий, совхозий, кхыча пачхьалкхен юртбоахама предприятей, lилма - тохкама учрежденей, юртбоахама органий звеньевойшта, бригадирашта, отделеней управляющешта, агрономашта, хlьата иштта колхозий председателашта а совхозий директорашта а.

3. Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи лу юрта боахама Министерство. Производствени совхозни объединене, «Грознико» яхача производственно - совхозни объединене, кхыча республикански юртбоахама ведомствашёк lилма - тохкама учрежденешен хьалхуьбеннарашта.

Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи [illegible] хьакъахьа декар де а цунца юрта боахама Министерствега, Нохч-Гlалгlай Производствени совхозни объединенега, «Грознико» яхача производственно - совхозни объединенега, кхыча юртбоахама ведомствашка шоай предложенеш яла а йиш я къахьегамхой депутатий районни, городской Советий цар исполнительни комитетий, партийни, профсоюзни, кхыча общественни организацей, хlьата хьалхарчар Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи ялара хьахьехьа дилар ду Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумега.

Яз а хоь министерстваше, ведомствашe, управленеша хьачулуча декараша цхьана хила еза сийлахь цlи ялийта хьачулуча сагах лаьца аьлаь профсоюза обкома заключени, сомеи комсийн бешамаш лелаяра дакъе цунна карагlдаьннараш хьа а хьокхаш аьлаь цун производственни общественни гlулакхех йола йоаза характеристика, кадрай учет лелаю личнии листоки автобиографи.

4. Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яха сийлахь цlи еннача наха дlалу Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Грамотаи оттаьнча образецагlа йола наькха тlа йоаллаю «Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер» яха знаки.

5. «Нохч - Гlалгlай АССР заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер» яха наькха тlа йоаллаю знак наькха аьтта оагlора хьа лелаю.

6. Заслуженни сомеи комсийн бешамаш лелаер яхача сийлахьча цlерах ваккха йиш я Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо мара.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретара хьалхара Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума член М. АБДУЛАЕВА.

«АВТОМОБИЛЬНИ НАЬКЪАШ ДОХКАЧЕН ТОАДЕЧЕН КОЛХОЗАША, СОВХОЗАША, ПРОМЫШЛЕННИ, ТРАНСПОРТНИ, ГIИШЛОШЪЕЧА, КХЫЧА ПРЕДПРИЯТЕШЕН БОАХАМА ОРГАНИЗАЦЕШЕН ДАКЪА ЛАЦАРА ХЬАКЪЕХЬА» 1959 ШЕРА 7 АПРЕЛЕ АРАДАЬННАЧА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗА 3 СТАТЬЯНА ХУВЦАМАШ ЮКЪЕДАХЬАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиумо сецаш бу:

1. «Автомобильни наькъаш дохкачен тоадечен колхозаша, совхозаша промышленни, транспортни, гlишлошъеча, кхыча предприятешен боахама организацеши дакъа лацара хьакъехьа» 1959 шера 7 апреле арадаьннача РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указа (РСФСР Лаккхехьарча Совета Ведомостяш, 1959 ш., № 14, ст. 241) 3 статьяна хувцамаш юкъе а дихьа, из укх тайпара оттае:

«3. Моттигера автомобильни наькъаш дохкачен тоадечен дакъа лаца йоккийтача хlара колхоза, совхоза, предприятена, боахама организацена шера оттаю балхий объем:

а) колхозашта — къахьегалуш йолча колхоза хlара члена лоархlаш 4-негара 6-нега кхаччалца дийнахьара нормаш а колхоза довлахьарча хlара грузовой автомобила, трактора, экскаватора, кран-погрузчика, льтта оахкачен наькъашка болх бечен машинана, дукъ деча хlара хьайбанна лоархlаш 2-негара 4-нега кхаччалца дийнахьара нормаш а кхоачашъе.

б) совхозашта — цар довлахьарча хlара грузовой автомобила, трактора, экскаватора, кран-погрузчика, льтта оахкачен наькъашка болх бечен машенан лоархlаш 3-негара 4-нега кхаччалца дийнахьара нормаш кхоачашъе;

в) леспромхозашта, промышленни, транспортни, гlишлошъеча, кхыча предприятешта боахама организацешта — цар довлахьарча хlара грузовой автомобила, трактора, экскаватора, кран-погрузчика, льтта оахкачен наькъашка болх бечен машинана лоархlаш кийнахьара 6 норма кхоачашъе, цхьабакъда, цар керттерча балхий шера объемах 0,5 процентал кlезигагlа йоацаш (оалоен продукце, гlишлой-монтажни балхий, мухьаш дlа-юха кхоахьарахи пассажираш дlа-юха кхувларехи хьатlайоагlача ерригача доледа объемах, и. кх. дl.).

г) шоай довлахьа грузовой автомобилаш, тракторaш, экскаватораш, кран-погрузчикаш, льтта оахкен наькъашка балхаш дуй машинаш йоацача предприятешта боахама организацешта — цар керттерча балхий шера объемах 0,5 процент;

д) снабженчески, бытовой, торгови организацешта — шера оборотах (общественни кхачех йола оборот йоацаш) 0,02 процент».

2. Ер Указ кхоачашде гlадоладу 1973 шера 1 январе денз.

3. Юкъера дlаьлларг лоархlийла «Автомобильни наькъаш дохкачен тоадечен колхозаша, совхозаша, промышленни, транспортни, гlишлошъеча, кхыча предприятешен боахама организацешен дакъа лацарах» долча 1959 шера 7 апрелерча РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указе юкъе тlатохараши хувцамаши дара хьакъехьарча» 1968 шера 27 августерча РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указа 1-гlа статья (РСФСР Лаккхехьарча Совета Ведомостяш, 1968 ш., № 35, ст. 1305).

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1972 шера 21 июль.

КХОЛЛАМЕ ГIУЛАКХАШ

(Чистехьллар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

Арахийцад: кIадаш — 3224 миллион квадратни метр, эпаш — 342 млн, гата кIадаш — 392 млн, дьерец — 619 миллион квадратни метр; тийга нь хIамаш — 8,7 миллиард сома мах; телата кога гIирс — 332 миллион пар; дулх (промышленносте дахкар: — 3,8 миллион тонн; марша хьесапера хIамаш — 1239 эзар тонн; бежайн даьтта — 515 эзар тонн; ганарий даьтта — 1,5 миллион тонн, комбикормаш — 15 миллион тонн; сахьаташ — 22,1 миллион, вигале тарпара пхьегIаш — 267 миллион; сортех йола пхьегIаш — 104 миллион сома мах; радиоприемникаш радиолаш — 4,4 миллион; телевизораш — 2,9 миллион; холодильникаш — 2,5 миллион; барзкъаш дутта машинаш — 1,6 миллион; мотоциклаш мотороллераш — 447 эзар; мебель — 1,8 миллиард сома мах.

Тоаденнал предприятей баьхе технико - экономически хьокхемаш.

Лохбаьб промышленни продукци хьаярга дIабоал мах. Халкъа бохам бIарча хьанйцачен промышленностен кхоачашьей пайда бера ах шера план. 1971 шера хьалхарча ах шераца нийсбича 9 процент дуккагIа хиниаб пайда, цу даькъе промышленносте а ниттс 9 процент.

Промышленность бIарчча хьанйпача ах шера план кхоачашьйна а цхьайолча предприятеша кхоачашьйьян производствени планаш накоплений планаш. Кхоачашьйьян каустически сода, серни кислота, кIор боаха комбайнаш, мехкдаьтта аппаратура, яйтача промышленноста технологически оборудовани, мухь тIебуттта вагонаш, картон, етта кирпичаш, телата кога гIирс, кхачанга йола чкъьаран продукци, изделей цхьадола кхы тайпаш хьадара план; массанахьа а даьдаш Iалат эшшача ассортиментагIа йолен дакен продукци араяешилга. Керда болх бе йолаяийтача дуккхача объекташка проектни боарамга кхачаш продукци тьаелга, из хьаярга бола мах лохбелга, къахьегама овсарле лакхбелга.

Юрта боахама болхлоша, хоам бу дIахо СССР ЦСУ, дика вIаштIехьдаьха дир бIаьстан юкъа кхашкара балхаш. Колхозашен совхозашен толамe кхечапхьйй бIаьстан юкъе хIамеш дIаера план. аьттув боацача хаоттама хьалашка Iангара доалача хана йина тоьал дуккача лаьтташкара гуйран культураш юха дIаювалта Iалашдаьа.

1972 шера чуэца юртбоахама культураш дIайийна мехкара деррига лаьтта 210,3 миллион гектар да, цу даькъе алаташ тIадар — 122,3 миллион гектар. Соахка хинцарашца нийсбича дуккагIа дIайийнай илата культураш, ганараш, шекара свекла, кхеш, баьцадараш, цхьайола кхы культураш. ДуккагIа дIайийнай хIамаш хий дехкачен докъалаьчен лаьттаьша Мехка масс районе йол хьакцен доакъараш хийцен болабенцаб. ТIоадал ца тоьаш дегIакхай дIайийна хIамаш цхьайолча районашка. ДIайзачен дехкачен ахно гартайбалаьй алаташ кхачара хамаш. Ялаташ чуэца йолаенний колхозаши совхозаши.

Соахка хьалхарча ах шераца нийсбича колхозашен совхозашен дуккагIа хьай хьайбай продукташ: дулх — 5 процент, цу даькъе хьакхий дулх —11 процент, коатIарча оалхазарий дулх — 15 процент; шура — 4 процент, фуаш — 13 процент.

Хьайбай продукташ эцара пачхьалкхен план плановал совгIа эцара оттикь объемаш а тIехьадаьрхIача хьалхарча ах шера кхоачашьйй: доахани коатIара оалхазараш — 110 процент, фуеш — 111 процент, шура — 99,5 процент.

ДIахо чIоагIъеш хьанай юрта боахама материально - технически база.

Балхий ерригача комплексагIа пачхьалкхенок колхозашен юрта боахам дегIабоалабаьга дIаяхийта капиталовложенеш 9,4 миллиард сомага дIа а кхаьча. 1971 шера хьалхарча ах шерарчул 7 процент дуккагIа хилар.

Техника лоархIамегIара тайпаш минеральни удобренеш телара ах шера план кхоачашьйй.

Транспорта деррагача тайпай грузооборот 2 триллион тонно - километрга дIа а кхаьча соахка хьалхарча ах шерарчул 4 процент дуккагIа хилар. Транспорта деррагача тайпай пассажирооборот 280 миллиард пассажиро - километрга дIа а кхаьча. 6 процент дуккагIа хиннай. ДIадахача ах шера пачхьалкхен капиталовложеней чотах хьал а нь болх бе йолаьлийтай 17 миллиард сома махьа керттера фондаш.

Халкъа боахамга дIаяхийта капиталь вложенеш 33,9 миллиард сом хилар, цешта аьлча соахка хьалхарча ах шера пайла нийсачул 6 процент дуккагIа. Халкъа боахам бIарча хьанйпача подрядни балхий ах шера план 100,6 процент кхоачашьйй, балхий объем 9 процент лаккъенний. Цунца цхьаьна дуккача гIишлойна министерствашa план кхоачашьйьйц подрядни балхий ерригача объема сана, цигта централизованни капитальни вложеней плана тIа лаьттача объекташта а.

Колхозий юкъарча гIишлоша организацешa кхоачашдаьча балхий объем 12 процент дуккагIа хиннай.

ДIахо а планированеи экономически стимулированеи керда системa тIа йоахаш латт гIишлойн - монтажни организацеш. Планированеи экономически стимулированеи керлача системагIа болх бу халкъа боахам бIарча хьанйцача подрядни балхий ерригача объемах 25 процент кхоачашьеш йолча 550 гIишлой - монтажни тресто, домостроительни комбинато, кхыча организацеша.

ДIадахача шера хьалхарча ах шераца нийсбича къахьегама овсарле 5 процент лаккъенний, гIишлошьча лохбеннаб гIишлой-монтажни балхаш дарга бода мах. Пайда 8 процент лакхбеннаб.

Тоьал дуккача гIишлошьечун монтажни организацеша кхоачашьйьц подрядни балхий объема, къахьегама овсарле лаккъара, гIирсаш хьалдарга дIабода мах лохбара план.

Халкъа боахаме болх беш бола болхлойн гIулакхера наха юкъера лаьрхIача ах шера 93,7 миллион сагаьга дIа а кхаьча, соахка хьалхарча ах шераца нийсбича 2,4 миллион саг, е 2,6 процент дуккагIа хиннаб.

Болхлоштен гIулакхерча нахан ахчанца хьатIадоагIа бетта юкъера алапи 128,5 сомага дIа а кхаьча, соахка цу хана хинначунна нийсдича 3,5 процент дуккагIа хиннад. Общественни потреблени фондашкара тела ахчани льготани тIехьа лаьрхIача алапи 174 сомага дIакхаьчад 1971 шера хьалхарча ах шера хиннача 168 сома меттел. Колхозхой къахьегамах тела мах 5 процент лакхбеннаб.

Общественни потреблени фондашкара бахача наха тела ахчаца льготаш 36 миллиард сомага дIа а кхаьча,соахка хьалхарча ах шераца нийсбича 6,5 процент дуккагIа хиннай.

Цу ахчай чотах бахача наха Iалашхьал мах боацаш декилгеи медицински гIулакх дейгеи, пенсеш, пособеш, телга, социальни Iалашон дакъе кхийола расходаш цига, стипендеш телга, санаторешнен-салоIача цIеношкеп аха мах боацаш а льготни мехех а путевкаш телга, деша дахи ха йоацача бераш учрежденеш лелаелга, отпускех мах телга, социально-культурни гIулакхий кхыдола тайпаш.

Пачхьалкхенни кооперативни торговле розничии товарооборот 83,8 миллиард сомага дIа а кхаьча, вIаши нийсдеча махьашка диллача 7,1 процент йоккагIа хиннай. Розничии товарооборота ах шера план 99,8 процент кхоачашьйй.

Товарооборот дика йоккагIа хиннайоллашехьа а, бахача наха тIа-тIа дуккагIа дIадехача цхьадолча товарашца нарна хIанз а бизза кхоачам бац.

Советски Союза арахьара торговни оборот ах шера 12,5 миллиард сомага дIа а кхаьча, 8,7 процент дуккагIа хиннай.

Пачхьалкхен капитальни вложенейи чуIе цIенош хьалдеча кооперативни средствашa чотах эксплуатаце дIаеннай 25 миллион квадратни метр чуIе моттиг йола дика кийчъяь 550 эзар гаргга керла квартираш. Цул совгIа, чуIе дуккха цIенош хьалдаьх колхозашен бахача нахех шоай чотах а пачхьалкхен кредита новкъосталца а.

Пачхьалкхен капитальни вложеней чотах хьал а нь, болх бе йолаьлийтай 80 эзар дешархочо моттиг йола керда общеобразовательни школаш, дешa даха хьаьйоацача берий учрежденеш — 55 эзар моттиг йолаш, больницаш, поликлиникаш, кхыйола культурно-бытовой объекташ. КIезиг-дукха кхоачеш ца еш йисай чуIе цIенош культурно - бытовой гIирсаш хьалдара ах шера план.

Бахача наха деча бытовой гIулакхий объем соахка хьалхарча шераца нийсбича 11 процент лаккъенний, цу даькъе юрташка— 15 процент.

Городаш юрташ дIахо товара балхаш даьд дIадахача ах шера. Ах шера газ чуйиллай 1 миллион 660 эзари квартире.

ДIахо толамаш даьхад халкъе образовани. Iилма, культуре, унахцIено лоарара гIулакх дегIакхулера даькъе.

Советски Союзе бака мах 1972 шера 1 июле 247,3 миллион сагвер.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ АДЫГЕЯ — 50 ШУ ДУЗ ТАХАН.

Ираз долош, йиззача боахамагIа бах Адыгейски автономни областа къахьегамхой вай мехка республикай вежарашца барца дезаде. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революций хьалхахьа кхыметтел ший йоазув а доацаш хиннача адыгейски халкъий хIанз шой школаш институташ, шой литературой искусствой а [illegible]

Советски Iаьдал латтачо шерашка областо къахьой мехко [illegible] чудoл стеновеш, мебель, духхар цхьайола хIамой толош йола йоккхий промышлении предприятеш.

ЧIоагIа дегIабенна юрта боахам а. Адыгея колхозаши совхозаши — уш да чIоагIа дегIадахна, тIехьара машинаши лакха квалифицированни специалистей ладрашо йолаш дола боахамаш.

Ах бIаь шу дузаш шой сийлахь [illegible] индустриальни къахьегама [illegible] Адыгея [illegible] шера план [illegible] областо промышленноста, керда [illegible] [illegible]

Шовгановски юрта [illegible] КПСС XXIII [illegible] колхоза бригадира СССР Лаккхехьарча Совета депутата В. А. Тагумова. [illegible]

[illegible] СУРТА ТIА: [illegible] И. Т. Хамерзоков, Н. Ш. [illegible] А. Ц. Аутлев. [illegible] В. А. Тагумов [illegible]

Е. [illegible] сурт. ТАСС фотохроника.

Магiалбика хьалводача наькъа аьтта оагIорахьа шоарача даьд «Кавказ» колхоза кхаш. Цу кхашнара хIара шера лакха хьувкъам чуйбара миллион сома махьа оросительни система йиллай цига пачхьалкхено. Хетаргахь, кхыча участкерчул дуккагIа хила дезаш дар укхазара чуэца кIа. ХIана аьлча 90 метр мара юкъера юкъ а йоацаш хьалйолхача турбашкара хий декъа а седьа а кхачийта йиш а хий деттача установкай.

Ший хана «Сердало» газета оагIонаш тIа а дийцад «Кавказ» колхозе хий тохарах бизза пайда ца ийбарах. Бакъда, хIанз а шозй «темп» хийцаяк цига. Цудухьа лоадам болаш хьийкъадац ялат. Гектара тIара цхьайтта центнер кIа даларах доккхал ду НК-4 царках йолча комбайнаца ялат оарбаш воаллача комбайнера П. Шагрова.

Комбайна бункер яIад йиза мьа 14—50 ЧИД сера йолча автомашина чу йоассайир цо. Цхьабакъда, шийга йолча реестра тIа цхьаккха йоазув данзар. Шоайла кхетта «тешам» болаш уж болиндаь цхо комбайн ши машин мара цхы техника а е адам а дац кхай тIа. ДIадахача дийнахьера кIа ардара норма 12 гектар хинзалга мара ше мел болх бийб хоьш вац из. Ховргдий цуна учетчикка хьа ца аьлча?

22 июле IуйрIйна дениа делкъа ха хиллалца комбайн еха лаьттав комбайнер И. Еремеев, духхьал цхьа ходовой тIехнар мара ца эшаш. Из да а ший вада вийзав цув сиглаве.

— Вада веза укх балха тIара, кIезига да алапи, — йоах Еремеев.

Доваш вац ялат чушара цо тIайна социалистически декхар комбайнер И. Киселев. «Комбайна тIа дIаяздаь-м да ужь», йоах цо. Комбайнераша дийшачох укхазарча балха темпаша хьежача цхьа да воаца санна дар ялат чуэцара гIулакх. Гуш вац укхаза колхоза керттера агроном Крошка. Коравзаер из сона а. Деррига 5-ча бригаде дIадийна кIа 450 гектар хул. ХIанзчул тIадьагIа 220 гектар кIа чуэца деза. ТIаьх дн хьалха ялат чуэца болабенна хила ца мел ха эпаргьа хIанзчул тIехьагIа из чуда?

— Кастта ялат чуйица дар-да тхо, — йоах бригадира А. Попова. Цхьаьца йолча участкашкара 30 центнер яьккхай оаха—кхаш ца доккхал деш дувце а укх участкашка хьайоалара-м яцар, комбайнераша ма аллара, лоадам болаш хIама (10—11 центнер). ХIаьта из цо «кастта» яха ха а коадам болаш яцар.

ШоллагIча бригада хьатта хьаувз 5-ча бригадера кIа. Тараза тIа машина эза пе воаллаше а несовщица йолча хьатIа а ца воагIаш кIа дIадоасседе вахар шофер В. Кривоносов.

— МалагIча комбайна тIара да? хаьц хетт несовщицас В. Халипас.

— Киселева хила дезаш да из-м, дIаяздел Iа, — йоах юкеагIача цхьан саго. Из ва шоллагIча бригада весовщик (хIара бригада ши-ший весовщик ва укхаза). Ялат чуэцара хаяга диллача кIезига дикагIа да шоллагIча бригада хьал. Шоай низаца 810 гектара тIара, (цу юкъе кIа а долаш), ялат чуйица баьннаб укхаза. Цхьабакъда планагIа хIара гектара тIара чуэца дезар 20 центнер долча чуйнар дац цхьайтта центнер мара. Пачхьалкхенга колхозо доккхар доллачох духхьал цу цхьа бригада тIера даллийта кIа 490 тонн да.

— Фу бахьан да гектара тIара чуэца хьувкъам кхзал кIезига хилар?, — хетт аз цу бригада бригадирага С. Лобанова.

— Iалама бехк дIатIабилла беза хIама дац ер, — йоах цо.

Со колхозе керттерча экономиста болх беш хиннав. Укхаза бригадиралла веза дукха ха яц. Сайна ховчох аз бакъдар аргда хьога: керттера бахьан да ялат дувгдолча лерттIа удобрени йилла ца хилари ялата фу ханнахьа дIадийна ца хилари.

ЛерттIа вIаштIехьъйккхаяц колхозе къахьегама дисциплина. БархI - нийс сахьат даьлча мара дIадоладац комбайнераша кIа ахьда, хIаьта сайрийна 5 сахьат даьлча болх сол. Шин сменагIа вIаштIехьбаьккхабац хьаттара болх а.

«Кавказ» колхоза кхашта гаьна доаций даьд «Ингушский» совхоза кхаш. Деррига гуразь дийна ялат 6037 гектар да укхаза. ХIаьта хIанзале чуйнар 4900 гектар мара дац. Пачхьалкхенга дIачудена кIа 3649 тонн да. «Кавказ» колхозаца нийсдича ва дац укхазара ялат чуэцара гIулакх. Ялат чуэццаче чуч гул а деш, оахамаш ду.

Гуразь ялат дIадера 527 гектар лаьтта а аьхад 200 тонн ча а гулдаьд механизатораша.

Бакъда укхаза а нийслу кхоачамбоцараш. Хьаккар в ардар а къаьста долаш чуэца дезаш ла укхаза дукхача участкашкара ялат. Юкъе кIомал а кхийола баьнаш в тIаьнина хиларна оерлача хина 12,13 процентага дIакхоач довш дола ялат.

33 комбайн в совхозе ялат чуэцаш. Царех цхьайтта 134 гектар йолча участка тIа а кIа хьокаш.

— Хьанар долаш, дика говзанчаш ба тха комбайнераш, — йоах цхьоалагIча отделене агронома И. Дзейтова. — Дукха ба укхаза къахьегаме хьалхе лелаш комбайнераш. Царех ва комбайнер А.-Ю. Эрмиев. Селхан 25 бункер йозавр цо кIих. ПрогрIаш еший комбайнера карара кера тела цIе байракх а ахчан преми а. Цу стимулаша айдаьд хьинар хьыча цикбайнерий а.

Цхьабакъда раьза бец укхаза «Чечингазстрой» треста хьаухийтачa машинашта.

— ВIалла дисциплина йоацаш ба цар шофераш, — йоах совхоза ялат чуэцача парте горкомо новкъостал де аьнна вайтача уполномочение И. Маковске.

Шоай безам хилча дIабола, е цхьан метте дIаайтте латт, цхьанега а ладувгIаш. Цар дисциплина дика йоацилга гучадоакх укх масала. 21 июле сагага хоаттам а боацаш совхозера машинаца эра а аьнна сакъердад вахар 32—72 ЧИГ сери йолча машина шофер А. Баканиев. Корта бохабу малар мена а волаш соцавир из милице.

Дийнахох хьакийта езараш 30 автомашина йолча «Чечингазстрой» хьайттаяц пхийтта мара. ХIаьта царна а кулгалде магаш цхьоалагIча автобазера хенача А. Абуева. Наха дувцачох шоферашца «пелинг» тохара тIера ва Абуев, хьаж етталуш вар из цу дийнахьа а, цудухьа яц дисциплина. IуйрIйна дени-реестр а йоацаш ялат дIаяхухьаш ва 30—48 номер йолча машина шофер Магомадов. Контрольни пунктe кIаь етта машина сона а ва еш тIехвьннавар из, шайна уллув вагIача кулгалхочуна Абуевна. Цудухьа раьза вацар нарна контролер Б. Гетагажев а совхоза директор А. Гетагажев а.

Ялат хиннахьа чуэцар — массане а дог лаза дезаш гIулакх да. Из дика кхетадеш хила беза къахьегам лерттIа вIаштIехь ца баьккхараш къахьегама дисциплина телхаераши. С. ДОШХАКЛОЕВ.

СССР хьаяь 50 шу дизарга

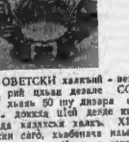

КЕРДАЯЬККХА КАЗАХСТАН

С. Б. НИЯЗБЕКОВ,
Казахски ССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель

СОВЕТСКИ халкъий - вежарий цхьан дезале СССР хьаяь 50 шу дизара сийлахь - доккха цIей дезде кийчдуш да казахски халкъ. ХIара советски саго, хьабенача наькъара доккхал деш бIарг а лекхаш, дика кхетаду, дIадаха ах бIаь шу — из белгтала карагIдийнача исторически хIамай доккхалга, кIоаргала, лоархIамга диллача шийна нийсса кхы цхьаькха йоаца турпала зама хилар.

Тха республика бокъонца сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце хьакхелла а. Октябрь котбалар бахьан долаш, социальни къамани Iазапа деза гIабаш шийна тIера Iо а кхайса, паргIатони прогрессен сийрдача наькъа тIа даьннад казахски халкъ. Пачхьа Россе эггара тIехьайнсачарах цхьа йист лоархIаш хиннача Казахстана шерача вренашка хьалле доладир керда, ирзе вахар.

Атта бацар кердача вахарга, социализмага болеш хиина никъ.

ХалагIа йола проблемаш латтар кьоначa Казахски Советски Республикана хьалхашка. Эггара хьалха дIадаккхаза дарг доацаш дар боарам боаццаш чIоагIа экономически тIехьадисар, керда хьаде делаш дар промышленни производства кхуврчаш, юрта боахам тешамеча ларде тIа оттаба, цхьан метте ца бахаш баьгна леланий хинна дуккха нах хьан метте бага Iохошабе безар.

Кхы а дуккагIа тIехьадисе дар гIулакх культура даькъе—бахача наьах 98 процент дешен яздеи хоьш бацар. Йоазув-дешар ца ховлга дIадаккха, массане юкъера лаккхера дешав дIахо дегIадоаладара, Iилма, литература, искусство айяра, къамах йола интеллигенци хьакхлара эша хьалаш хилийта дезаш дар. Кхы а ховрцадеи ахьеи дезаш дар патриархально - феодальни отношений дарбалаш. КIаллара кIийле царех Iоцiен ца йича вIалла даха дог а дацар керда, социалистически общественни отношенеш, коммунистически мораль чIоагIъяллара. Юххера а, юкъера дIадаккха дезаш дар доаллеча классаша бIаьш шерашка хьамашта юкъедийхка моастагIалл тешам боарл, халкъаша шоайла цхьана гIулакхаш доттагIали лелорргдола хьалаш вIаштIехьдаьха дезар.

ДIаяхача замах юкедисе уж деррига во хIамаш дIадаха, деррига общественно - политически вахар социалистически хьисапе эртедаккха, халкъа боахамен культураи деррига доакъош чIоагIа дегIадоагIаяга лоацача хана Iалашде тха республика вIаштIехьаьвинад во лоарзагIа ца йоалаш В. И. Ленина байракхаца ший никъ хьабахьадаь, ленински къамий политика толаме чакхйоалаьа, советски пачхьалкхен оагIонгахьара низ бола гIо хуландаь, СССР деррига халкъаша, эггара хьалха сийлахь доккхача эрсий халкъо, шоаша болча аьттон дукха доацаш новкъостал дендаь.

Советски халкъаша юкъера дика гIулакхаш къаьга хьахьокхаш дола масал да Туркшиб билар. Хьалхарча пятилетке из нехшиникъ буллаш бар деррига мохк. Казахстанцашца цхьана яз буллача къахьийгар РСФСР-ерча, Украинерча, Белоруссерча, кхыча республикашкарча гIишлоигьерий отрядаша. Буллаш никъ а болаш хьалйора городаш поселкаш, эргаювлар тха края эрий арен.

Советски Iаьдал латтача шерашка боарам боацаш чIоагIа аргаьвнай республика, дуккалгеи дикалген даллача Iалахьмате доккхий хувцамаш хиннад халкъа политически, экономически, социальни, духовни вахаре. Казахстан феодализмагара социализмага кхаьчий, бIарчча исторически зама — капитализм юкъе а ютташ.

Казахски ССР-о тахан хьоэ 1940 шераца нийсйича 20-зза дуккаглен революци ялалехьарча боарамца нийсйича 158-зза дуккагIен промышленни продукци. Керда аралуынача эггара толашагIа йолча техникаца кийчъяьй горнодобывающи промышленность, хьадаьд индустре Iаьржачен сийрда бесаш долчен металлурге, химически машинашъечен, яйтача а кхачан а промышленноста дозкъош. ХIанз республико болх беш а 25 эзар совгIа промышленни предприятий.

ХIанзарча Казахстане индустриальни сибат тахан хьахьокх кIор боахача Карагандае, мехкдаьтта доахача Мангышлако, руда доахача Алтая, Казахстански магнитка, Соколовско-Сарбайски горнообогатительни, Балхашски Джезказгански горнометаллургически, Каратауски горнохимически комбинаташа, Гурьевски полиэтиленови заводо, еза-йоккха нагишаш еча Алма-Атински заводо, Чимкентски фосфорни тухий заводо, Павлодарски тракторни заводо.

БIарча хьанйцача берригача мехкен къаьст-къаьста хьанйцача хIара республикаи гIулакхи вIашагIьювзаенна йоалла бIарчча цхьа халкъа боахама комплексана толаме дегIаух ерригача Союза юкъара экономика. Из хьахьокхаш дола масел —Мангышлакера Iалахьмата доккхий Iалама ружкъаш караерзалар. Вежарийна йолча дуккхача республикий болхлошен специалисташен дакъа а лоацаш хьаьвй дувец тIа эггара йоккхагIйола мехкдаьтта провод — Мангышлак —Куйбышев, Гурьевгахьа доалаш ха а долаш. Мангышлака центр — йоккха хоза город Шевченко — советски республикаша бахкийтача вийнатий доттагIали са ца кхоадеш цхьанай хьега къан хьахьокхаш йола символ а хинна дIаэттай. Тха мехкдаьттахошта доккха новкъостал даьд опыт йолаш йолча Бакурча промысловикаша. Москверча, Ленинградерча, Россе кхыча йоккхийча городашкарча Iилмахошек специалисташен кIезига хIама даьдац хIанзарча тайпарарех йола хий теэду йоккха завод кьссача гIайрен тIа хьалъера. хIаьта из эттаа боккхагIча лоархIаме хилар промышленность дегIайоалаьра.

Советски халкъашта юкъера доттагIали вIаши деш дола новкъостали хьахьокхаш дола тешах —Карагандински металлургически комбинат. Темиртау яхача металлурги кердача городе къахьегаш ба 54 къамах бола нах. Казахстански магнитка хьаьгне болабаккараша юкъе хиниаб эрсий Социалистически Къахьегама Турпал Захарова Пелагея, Голованов Иван, казахаш Турмагамбетов Укеш Абдильдин Ерзаки, кхелланий катирхой бригада, вежарийча йолча советски республикашкара дуккха кхыйола бригадаш. Домнаш, прокатни станаш хьалъечен вIашагIйоккечен дакъа доацаш хиннаб Челябинскера специалисташи болхлойн. Украински ССР Iилмай Академе Патона цIерагIча институте Iилмахоша технологи кийчъяьй электрошлакови сварка ярa. Тха гIоравьаа металлургий сибат. ХIанзарча колхозаши совхозаши посёлкашка хьалъю производственни, общественни, социально-культурни гIулакхашта лаьрхIача здани комплексаш: школаш, медицински берийн учрежденеш, тIенаш, столовеш, культура цIенош е клубаш, быта служба предприятеш, ремонтни мастерскеш, и кх. дI. Хьакхайнай юртарча интеллигенце дукхаь кхераш — агрономаш, инженераш, зоотехникаш, хьехархой, лораш, экономисташ, кхьобераш. Квалифицированни, къахьегама овсарле лакха йолаш ба ХIаха ахархочун къахьегам.

Укхал хьалхагIа дIадаха пятилетка шеранна къамаш доала цхьоллa совгIа дуккагIа хилар тханцига. Шерра хьалдеш да чуIе цIенош. Аллха берзIагIча пятилетка шерашка кердача цIеношка ваха хайнна 2.600.000 саг.

Советски Iаьдал латтача шерашка Казахстане хиннача бокъонцa йолча культурни революцех доккха беркат даьннад халкъа духовни вахара дерригача доакъошка. Знанеша чIабода никъ революци ялалехьа халкъа боацаш хиннача крае тахан 10 эзар гаргга общеобразовательни школа а деша даглаш кхо миллион совгIа бер а долаш. 46 вузен 190 юкъерча специальни дешара заведенешкен шерра эшнеш ца 420 эзар вIашагIача сагов йоIох.

Iилман учреждениеш музашкен толаме къахьег 28 эзар Iилман болхлочо, царех 480 Iилман доктор а ворхI эзар совгIа кандидат а волаш. Цар толамаш вежарашха йолча республикай Iилман болхлойн эггара хьалха СССР Iилман Академен оагIонгахьара дакьа доккхача новкъосталах дьахиннар. 1920 шерра а тIехьа академика И. М. Губкина кулгалла техкай мехкдаьтта доалла Усть-Эмбински район; Карагандински кIора бассейн Iомача дакъа дахьяд боккхийча Iилмахоши В. А. Обручева, А. Д. Архангельски, кхычар. Казахстана къулбехьара районаш Туркестански университета Iилман болхлоша Ташкента Iомаяьй. Мах бакъ ваpгвоацаш дошха да Москверчен Ленинградерчен Iилмахоша Казахски ССР Iилмай Академи вIашагIйоллара гIулакха юкъе, цунна кадраш кийчъеча лаьца дакъа.

ХIара шера дуккагIа чIоагI а ду, дегIа а ух советски республикай Iилмахошта юкъера цхьана леладу гIулакхаш. Казахстански физикаша масала, Серпуховски ускорителе опыташ ю, хIаьта московски астрономаша Заилийски Алатау обсерваторе сигалара телаш Iомаду, Токмакаш ду Украине, Узбекистана, кхыча республикай Iилмахошца цхьана. Казахстане Iомайна пайда эцаш я СССР Iилмай Академе СибарегIарча отделене опыт. Берригача мехка Iилма дентелаша хаддаиза дакъа лоац Алма-Ате хулача конференцешка, шоай знанеш моттигерча институтий болхлошта дIа а телаш.

Казахски халкъа интеллигентальни боарам духьино керайбадар, айбалар, художественни уйла лакхьалар къаьгта хьахьокхаш дола тешам да казахски литература тоадалар. Эггара чIоагIагIа, эггара дикагIа йола воздействе яьй цунна ший лакха идейни гуманистически традицешца дIаьхай долча хьалхалаттача эрсий литература. Тахан союзни арене дахьнад казахски литература. Талант йолча писатели Ауэзов Мухтара, Муканов Сабита, Мусрепов Габита, кхычар цIераш чIоагIа лоархIаш а вежарашка йолча ерригача советски республикашка.

ЧIоагIа дегIаенаь дуккача жанраш латта, дуккача къамий юкъара искусство, хьалдийнай талант йолча художникий, скульпторий, композиторий, артистий, архитекторий, кинематографистий бIарчча цIенда. Республико 24 профессиональни, 55 самодеятельни театр да.

Культура чIоагIа дегIаеца дувзаденна да чIахтельни гIулакх дегIадар. ХIанз республикe хIара шера арадеш ши эзар совгIа цIи а 22 000 000 экземпляр совгIа ерига тираж а йолаш дола книжкаш, арадуш 383 газети 20 журнали.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце гене В. И. Ленина цIерайе кувзаденна да бала-гарча проблемаех цаI къоастар — Маьлбоалеш кхалнах зоалара бахар. Казахстана кхалнех тахан маIача наха йиеса партийни пачхьалкхени аппарате бехктохамеча посташ тIа ба. Республика халкъа боахамера ахаш хIана бац аьнна бола специалисташ — кхалнах. Унахцlено лоарара даькъе 72 процент ба уж, просвещение — 68 процент. 1800 совгIа кхалсаг Iилмай кандидат а, 60 совгIа — Iилмай доктор. ТIехдаьнна доккхий хIамаш карагIдувларах Казахстанерча 136 кхалсага Социалистически Къахьегама Турпал аха сийлахь цIи еннай, къахьегаш боахача эзараш кхалнаха Советски Союза орденаши медалаши еннай.

Коммунистически парте кулгалца экономикеи культуреи чIоагIа айраш цхьана дIахо массе оагIорахьара дегIаннай социалистически демократи. Советски Iаьдало социалистически демократе къахьегача дуккача адамашта Iалашбаьб бокъонца пачхьалкхена доалдарга бода никъ. Из къаьгта хьахьокхаш а къахьегамхой депутатий Советаш, республика Советашка — дехкъа хержа 112 эзар аьнкал. Казахстане Лаккхехьарча Советерча 482 депутатах ваш — болхлойи колхозхойи, хIаьта моттигерча Советашка 65 процент совгIа ба уж. Совете хержаб 60 къамах народностах бола викалаш. Тха республике-м цхьаккха завод, колхоз, совхоз, гIишло мичай оагIув оагIох а теха тайп - тайпарча къамех болча советски наха цхьана ца хьегаш.

Советски Казахстана карагI мел дийна хIамаш — Советски Союза Коммунистически парте решенеш кхоачешдеш йолча турпалча болхлой классо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце даьннаре къахьегарах даьхиннар, ленински къамий политика чакхъяккхарах, дохаргдоацача халкъий доттагIалах хьахиннар.

Казахски ССР экономикен культурен кхы а чIоагIагIа дегIайоагIа нийслагIча пятилетке. Къаьстта сихача темпаша дегIаухаргда энергетика, сийрдеи Iаьржеи бесаш дола металлурга, кIора, мехкдаьтта доаха, мехкдаьтта чакхдоаха, химически индустре, машиностроени, яйга, кхачан, дулха - шурий промышленность сана дола лоархIаме доакъош. Цигахи ахалеи дуккагIа арахеца лоархIад халкъе эша товараш. Халкъа боахам дегIабоалабарга дIалохийтаргда 29,5 миллиард сом, дIадахача пятилетке лахийтачул дукха дуккагIа.

НийслагIча пятилетке республика юрта боахам дегIабоалабарга дIайохийтаргья 9,3 миллиард сома капитальни вложенеш. Из бахьан долаш дика дуккагIа доахаргда ялат, дулх, шура, фуаш, тха.

Кхоачашъеш латт социальни дегIаехара шерра программа. Керлача пятилетке 43—44 процент дегIайоагIаргья къамаш доаол, дика йоккхагIа хургья потребление фонд, лаккхургва болхлойи гIулакхерча нахаи реальни алапи а общественни боахамгара гIайоагIа колхозной доходаш а. Пхе шера Казахстана къахьегамхошна кхоачергья 34 миллион квадратни метр совгIа чуIе моттиг.

Республикане хьалхашка латтача доккхийча декхараша Казахстана къахьегамхой оарцагIбоах коммунизм котъяккхар духьа турпал гIулакхаш кхоачашдараш керда хIамаш карагIдувларах, «Советски Социалистически Республикай Союз хьаяь 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК сонамо къахьегамхой творчески хьинар чIоагIа айдаьд. Сийлахь юбилей кердача доккхийча къахьегама толамашца белгалъяккха а вай духхаезача Даьхен экономически обороннин низ дIахо чIоагIбара юкъе шоашкара доагIаш дола дакъа деза а чIоагIа лаьрхIа ба уж.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 27 июль, 1972 шу.

ФОРМА КЪАМАНИ ЧУЛОАЦАМ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ

Тха интервью

ЦIЕЙВО ДЕКХАРИЙЛА ВУ

Вай юкъа беррига къахьегамхой ше-шоай дакъе доаккхийча толамашца накъабаха гIерташ ба СССР хьаь 50 шу дизара. ХIаьта вай Нохч-ГIалгIай автономни республикани шоайха цIей да хьатIакхоайр. Цудухьа шоай ткъ, хьаькъал — беррига а дIалу вай республикерча дукхачá къамий нaха Даьхена хьайхашкара шоай декхар диззагIа кхоачашдара. Цуйца дуаздеиа малагIа декхараш да республика художникий организаценa хьалхашха латтараш? Фуд таханарча дийнахь художникашa дер? Тха газета корреспондента даьча цу хаттаранта жоп ду Нохч-ГIалгIай художникий союзе правлене председатела вой. МАМИЛОВА.

Вай Даьхен таханарча вахаре вай хулаш доло хуцамаш дувзадеина да КПСС ЦК исторически съезда решенеша хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдара беррига нах боккхача безамца оарцагIбаьнна хилараца. Тхо а, художникаш, юстара латтац цу гIулакха. Искусство дIахо дегIайоалаера хьакъехьа съезда белгалдаь дешаш, оттадаь декхараш СССР а Нохч-ГIалгIай АССР а ах бIаь шера юбилейс кхы а бехктокхамегIа ду.

Тха дукхагIа бола художникаш хIанз болх беш ба вай Нохч-ГIалгIайчен городашка юрташк цIейна кийчъеча. Шоай искусстваца цар новкъостал ду парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча къинаре къахьегаршта карагIдувла доккхий хIамаш художественно хьахьокха, хIаьта хьалхашка латта кхы а доккхагIа дараш белгалде. Масала хьаэцаргъа вай художникаша нов. Ахмедова, Эльмирзаева, Икрасова кийчъаь графитах яь монументальни панно. Шоаш проект оттаь из панно гайчъай цар гIишлош еча управлене заказагIа.

Пожарни охрана управлене кулгалхоша лаьрхIад пожарни охрана музей хьаелла. Ия художественно кийчъара керттерча художникалла хьожаваьа Р. М. Портнович. Цу музейна лаьрхIа кIаизле дукха сурташ лазиад тха художникаша. Царех ба Артемьев А. А., Григорьянц А. Г., хIаьта «Горскнефтьe НГДУ Эльдарово ахача моттиге меккдаетта кIеж текача аьнна цIа йоаьдай сурт дуллаш вола нов. Глушков.

Нахха теркам иштта чIоагIа тIеоаргбоалаш хургъа аьнна дет художника нов. Сачкос кийчъеш йола 1942 шера немецки фашисташа Грозне бомбаш йийттача аьнна цIераш йоаярах хийчъю диарама а, хIаьта скульпторо нов. Бекичева еш латта пожарни охрана хьакъехьара декрет кийчдеш волча Ленина ахфигура а. Ия музей кийтъара болх беш мел болча художникаша беча балхо торо хулийтаргъа социалистически Даьхей рузкъа цIерах лорадара нах оарцагIбаха, цIераш йоаеча байнарий сий декха лоаттадара уйла нахьа дегашка чуйоссае.

Дукха болх бу оаха СССР хьаьи Нохч-ГIалгIай АССР вIашагIъеллаи 50 шу дизара хетаьх экспозици Нохч-ГIалгIай краеведене музейна кийчъеча, Нохч-ГIалгIай АССР вIашагIъелла 50 шу дизара хетаьх памятни медалаш значекаш хьаеча. Краеведчески музейна оаха кийчъьеча медалей, значекий проект могаьйй тха тхоай художественни советов КПСС Нохч-ГIалгIай обкомон.

Художникаша дукха болх бу республика колхозаште совхозаштех. Иштта нов. Ахмедова, Григорянца мозаични панно еш латт Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза. Цо хоза хьахьокх колхозой вахар ди тIехьтеалуш хилар. Цул совгIа художника Сукорукова ядеш латт «Колхоза ветеранаш» яха сурт. Из а да «Путь к коммунизму» колхоза экономика чIоагIъера йIаьххача хана шоай ниа, хьинар ца кхоадеш болх барца къахьегаш сийле аьккхарех дола дувцар.

Цу тайпара балхаш даьл. хIаьта хIанз кхы деш а ба тха художникаш МагIазбике. Серноводске, дукхача кхьечахьа.

Дукха болх бу художникаша Нохч-ГIалгIай культура Министерства заказагIа а. Уж заказаш да, керттерча даьгъе, вай республика таханарча вахарах: мехкдаьттахой, юртбоахема къахьегамхой, боахама кхьча доакъой турпаш гIулаккхех.

Республика художникаша городашта юрташк хозъара, тоаяра мел деча балхех аьца дийца вала дукха моттиг эш. Цудухьа аз дийцадац керттерча балхех мара.

Доккхий декхараш латт тха художникий организацена хьалхашка таханарча вахарех йола, йоаха, къаьстта кхуви боагIача кагирхой коммунистически нравственность хьахалийтара аьттув хулийташ йола искусства произведенеш хьакхоллача даькье а. Цу хьакъехьа шоашта беш бола болх художественни искусство эзеш берашта шерра дIабоаьийта йиш хургъа Нохч-ГIалгIай АССР вIашагIъелла 50 шу дизара хетаьх гурахьа кийчъергйолча выставке, хIаьта цул тIехьагIа СССР хьаьь 50 шу дизара хетаьх хургйолча Союзни выставке дакъа лацаро. Тха цхьаккха а художник вац цу мероприятешта кийчо ца еш. ХIаьта цу выставкашка малагIча художнико мишта толам боаккхаргба ха а, дуаца а хала да хIанз. Бакъда, хьадда да ца! — выставке дакъа лаца безам боацаш цхьаккха а вац.

ХьатIакхоачача СССР а Нохч-ГIалгIай АССР а ах бIаь шера юбилейна накъаяхара тха организаце еча кийчо... дукаш дыча ца хьоахьдеш дита йиш яц Гидалова, Акриевна, Шериповна оттадеш дола памятник. Цу памятника проекта автор ва И. Д. Бекичев. Цуи вIаштIехьдаьннад граждански тIема шерашка Советий Iаьдал бахьан къовсам лоаттабаьча турпалий доттагIалга гIолла эрсий, нохчий, гIалгIай къамашта юкъера дохаргдоаца доттагIал, вошал хьахьокха. Вокъал дола совгIат хургда цох хьатIакхоачаш хаттача ах бIаь шера юбилейна.

УРУСМАРТАНХОЙ— МОСКВЕ

КIорах хаьь дийнахь—вIаро-сна, шаетта, кIорах денешка — СССР ВДНХ «Халкъий доттагIала» майда тIа вIашагIкхетарош дуа СССР халкъий самодеятельни искусства коллективашца. СССР культура Министерствеи СССР ВДНХ-в цхьана чакхйоаккхача союзни республикай смотре - хьажаре дакъа лоаццаш йолча халкъа халхарей самодеятельни ансамблашта толамца выступлене ю хIанз кхоалагIа бутт ба. Цар дахьъюх шоай къахьа, самобытни искусство.

Цу юкъа жюре доагьашхой хьежай Украинерча, Белорусерча, Казахстанерча, Узбекски Таджикски союзни республикашерча Российски Федерацерча [illegible] выступленеш.

Москве ду хьаьна «Халкъий доттагIала» майда тIа баьлар Нохч-ГIалгIай АССР Урус-Мартана района культура ЦIен кхалеи халхарей халкъа ансамбле артистов а (художественни кулгалхо балетмейстери Д. Катиров).

Ансамбле хьахьекхар боккха, боадъаларча цIейна хетаь концертни програме. Къаьстта теркам тIаовзаи дар цар программа юкъе композитерашна С. Цутаева, А. Шахбулатова, С. Магомедова; кхычар Дай-мехках дола иллеш. Цу аьча лалаш програма хореографически дакъа хозлеш долча урус - мартаноски халхареш а. «Джигиты», «Сакъердане сехаррий», «Леинско...» яха халхареш йоккхача темпераментаца, боешна, профессионални говзалла дора ансамбле доагъашхоша.

Москва толамаш выступленеш ерах выставка дарене ансамбле коллективашна делар лаьрхIа дола дипломаш, хIаьта хIаранена — накъа тIа йоаллаш значок.

Конкурс - хьажар дIаьхлургда сентябрга кхачалца. Цига оттадо яьккхача коллективашта СССР ВДНХ Керттерча комитета дипломаши медалаши лургъа.

СУРТА ТIА: Урус - Мартана культура ЦIен самодеятельни ансамбле ду «ХьоашалагIа хьахаре» яха халкар.

В. Белякова тIехьа сурт. г. Москва.

ТЕАТР— КХАШКА

Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театра коллектив вай республика районашка гастролеш еш я уж денешка.

Гуржий драматурга О. Иоселиани «Ворда хирцалеьа», Рязанови Брагински пьесах оттаь «Лайлакъадрий бийса» яха спектаклаш уттаю артисташа юрта боахама къахьегамхошта.

Урус -Мартана, Ачхой-Мартана, Шаьла, Надтеречни, Наурски, Шелковской районашка бахача нaха бIаргаьйнай уж спектаклаш.

ХIанз Гудермеса района кхаьшкарча станицашка, фермашка шоай спектаклаш уттаьш ба актераш. 31 июле хьаччалца хургба уж цу районе.

Августе саьлIачуа тIехьагIа, сентябре Наьсарен районе дIайоаьергъай тха театро гастролеш.

А. МАЗАЕВ,
театра директор.

●

ТОЛАМЕ ДIАХЬУ ГАСТРОЛЕШ

Лермонтова цIерагIча республикански театра коллектив Липецки областе гастролешка я хIанз. Городашкеи юрташкеи бахача къахьегамхошта «Человек со стороны», «Укрощенный укротитель», «Лгуньи», «Дело, которому ты служишь», «Нервный брак» яха а едыйола а спектаклаш чIоагIа езенийй.

Театра труппаца ба чай республика заслуженни артисташ Оглоблин, Слуцкая Майя, Гладких, Плувников, республика заслуженни артист театра вокхагIа вола режиссер Красницкий.

Дика тIаэц вай артисташ Липецки областе бахача нaха, чIоагIа раьза ба уж цар уттаеча спектаклашта.

ЦхьоалагIча августе кхаччалца хургъа цига Лермонтова цIерагIча театра коллектив, хIаьта цхьоалагIча августе г. Таганроге гIоргба.

Ш. БАТАРБЕКОВ.

БОАХАМА НОВКЪОСТАЛЦА

Тха культура ЦIа тха юрта беане нахьа шолагIа цIа да аьнна дийш йолаш да. Тха долча нах уш юкъевита культурно селаIера, байна, цIагIарча гIулакхех мукъа йола ха шовита хьа хеттаре чагIаьвоаха шоай торо а, аьттув а боландаь.

Культура ЦIен 450 моттиг йола зал, 650 моттиг йола кинотеатр, фойе, залкареш ду хIаьийга зал, спортивни лоьзаршта лаьрхIа къаьст-къаьста цIенош. Цу тайпара, юртерча хьалдаша дилача селаIера IалаьматI дика хьелаш вIаштIехьдина торо хинна нахьа хьаштан кхоачашдар оаха тхоай керттера декхар лоархIадаь.

Культура ЦIа. Из хинна Iац хьаваьйи, иллеш, цIейшта хетаь сайренаш чакхйоаха моттиг. Керттерча даькъе из а идеологически боккхаи ихкъалеи болх бу юкъмоттиг. ХIаьта оаха беш болча идеологически балхах нах лерттIе дIахкийттачул тIехьагIа мара шоаш хIара дена беш бола болх ихкъала ца хинарах совгIа, салоIем а, сакъердам а хулаш бергбац нaха. Цудухьа тха культура ЦIен болхлоша чакхйоакхаш йола хIара мероприяти йоккха событи хетаьш тIаэц нaха. Кхы мел дараш ца дийцена а, цу масале хьажьа тхонаи юрта бахача нахаи юкъара бувзам чIоагIа хилар.

Денгара ди массаза доагIаргдуккагIа кул тха балхаца дакъа лаца безам бола нах. ХIанз дукхьала художественни самодеятельни коллективаца 70 саг ва. Уж ба ЦхьоалагIча Май цIерагIча колхозе къахьегам бола хагий нах махкарийн.

Художественни самодеятельноста коллектив хIара выступлени боккхача толамца чакхбоах тха. Къаьстта дукхаза наха совий безам мешаш лелаеча бригада кулгалхочуи Черникова Марияй, юртерча юккъерча школа хьехархочуи Невеселова Марияй, колхоза доакъар кийчдеча цеха байклочуи Щеголева Татьяной, нах тIара велказараш лелаеча Прокопова Татьяной искусство.

Культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективашта массаза совгIаташ, сийлени грамоташ тIаьийнай Нохч-ГIалгIай культура Министерства, КПСС райкомой райисполкомой, колхоза правлене, партийни организацица. Цул совгIа тха культура ЦIен художественни самодеятельноста бераш… къамаре шолагIча лагIен диплом деннад.

Тха культура ЦIагIа вIашагIъенна болх беш я хIанз дукхьой, эстрадни, оперни, хоревой, хархара кружокаш, агитбригада. Цу еррига кружокашка дакъа лоцаргашта шоай искусство шеръара мел эша аьлаш вIаштIехьдаьхад колхоза правлене, партийни профсоюзни организацеша. Комсомольцаша а доккха новкъостал ду тха культура ЦIенна болх лерттIе дIабахьара мел эшаш доле хьа лаш хинийтара. Лоаца аьнча вайцца буувзам ба тхонеи колхозеи юкъе. Бешта хулийта а дацар. ХIана аьнча колхоза партийни организаци новкъостал ца хилча, тха тхоай вIаштIехьдаргдецар боахама чIоагIа эшаш бола кагирхой городе дIа ца ухийташ совцабе.

ХIанз боккхача балхах чуйнай тха коллектив. СССР хьаьи Нохч - ГIалгIай АССР вIашагIъеллаи 50 шу дизара керда концертни программе кийчъеш да тхо. Оаха лаьрхIад цу цIейна наьъадолхаш «Халкъий доттагIала цIей», «Хьувкъама цIей», «Халкъий говзанчий цIей» чакхдеха.

ХIанз массахк ди даьлча тха художественни самодеятельноста коллектив г. Кизляре йода вай республика самодеятельни кхычa коллективашца. Херсонски лаьтта тхоай иньIаьрк ца а хьожаргда тхо.

З. ВЕТЮНИНА.
Грозненски района ЦхьоалагIча Май цIерагIча колхоза культура ЦIен директор.

«Илли оаларий цIей»

1972 шу Советски Союза беррагIча къахьегамхошта сакъа белгала да «Атагински» совхоза культура ЦIен творчески коллективана. Хадданза таханарча ден тема гIа йола тайп-тайпара мероприятеш чакхйоахаш хьайоагIача цу коллектива до а доагIаш сий ду боахама къахьегамхоша.

Клубе каст-каста хул лекцеш, докладаш къамаьлаш ду партийни, советски, боахамеи органий кулгалхоша, вIашагIбеттаду цIи хеза болча нахаца, литературe, кино доаьара мероприятеш чакхйоах, хаттарийи жопийи сайренаш ю. Боккхача безамца ух баха нах культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективо уттадеча концерташка хьежа. ХIана аьнча цу концертий репертуар тайп-тайпарех кIоарга чулоацам болеи номераш юкъе йолаш я. Халхартоша ду вай мехка тайп-тайпарча халкъий халхараш, цхьайола номераш шолла а кхоза а гойта езаш хул уж хьажа баьхкачарна дехарах.

ХIара шера Советски Эскаре болха кагий нах доахала той а дийй накъабоахилта массаьара гIулакх а хинна дIаеттад уххаза. Масала, укх шера февраль бетта эскаре болхараш накъабоахача вIашагIкхийтар къахьегамеи Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIемеи ветеранаш, партийни, советски, комсомольски организацей викалаш юкъе а болаш.

Хургболча бIухошта хьехам лушъ къамаьлаш дир ахарча тIема шерашка шоай са ца кхоадеш мостагIа эшаваьраша. Эскаре болхаларна дагаххоара совгIаташ делар. Цул тIехьагIа художественни самодеятельноста доакъашхоша концерт оттадир.

Дукха ха йоаццаш культура ЦIагIа хилар «СССР халкъий доттагIал» яхача темагIа йола сайре. Цига къамаьлаш дир иттаж долча шерашка боахама барттайнача девало цхьана къахьегаш болча тайп - тайпарча къамий викалаша. Цар дийцар СССР хьаьлча шерашка вай мехка экономика доахача къахьегама толамех, чIоагIъуш латтача къамий доттагIалах.

Дета тоам а хулаш белгалдаккха доагIа, культура ЦIен директора Киев Тапий инициативагIа «Илли оаларий цIей» сентябре уххаза де лаьрхIалга. Вай республике эттара хьалха чакхдоаккхий да цу тайпара цIей.

Цига хадуагIараштa вокарда къахьегамах, тешамеча доттагIалах, безамах дола къамьара вайнахьа (нохчийи гIалгIайи) иллеш. Цу йоаккхача мероприяте дакъа лаца йиш я хIара саго. Цига котбаьннараштa призаш ла оттадаьд.

ХIанз Йоаккхача АтагIарча «Атагински» совхоза культура ЦIен совет на цIей доаца хана къамий гIабехаш дола билеташ кийчдеш я.

И. САРЛАПОВ.

СУРТА ТIА: эргIанарча концерта кийчлуш я культура ЦIен художественни самодеятельноста.

В. Юнусоча сурт.

НОВКЪОСТАХ ДОЛА ДУВЦАР

ДЕГАШ ГIОЗДОАХА САГ

АктерI Хоза доагIаши боахха чулоацам болаши дош да из. Сона хетаргахьа укх лаьтта хила йиш яц цул чIоагIагIа наха дика лаьаш йола специальность, хIана аьнча актера ший искусствацa, ший творчествацa нахьа дегашка хоза уйлаш - чуйоссазондаь. Цо хадданза къовсам лоаттабу нахех доахка кIеанга гIулакхаш, цар дегашкара хьагI дIаяккхара.

Кхы а тешамегIа, кхы а беркатегIа ба из бераштa долча гIулакха беш хилча. Дог цIенача, шеидаьлвача берий массагIа бIарг хьеж хьога Iа роль ловзаеш! МассагIа да уж Iа дика уйла чуйоссаь вIаьийта дегаш! Iаккха во оамалаш йоаккхача нахах мел товнaя чуйосс царна актеро пар роль ловзаеш!

Из деррига дика ххетаду берашна цхьана спектаклага хьожача хана. Дог гIоздуваш, чIоагIа дег чу дужаш хьеж бер сцена тIа хьахьоккхачуига.

Из уйла йолаш, цар сахиа дог айделе аравоаь со театрера актрисас Алексеенко Екатерина Филипповнас дакъа лоцача спектаклага хьежачуа тIехьагIа.

Дукха ха я Екатерина Филипповнас ший вахар тенкий театрица дийза. ВIаьмига, эрдагIа йиIаг йолаш ера из театре, дони цига йяса уйла а йолаш.

— Iайда берий дегаш гIоздоаьхаргI, цар уйлаш сийрдайоахилта хайча, цул боккхагIа кхаъ хила йиш йий сага, — яхаш дувц Екатерина Филипповнас.

— Сей новкъосташа спектакль оттаеш бераша цхьана царга хьож со. Хозахеташ зув аз бераш.

Дика а во а чIоагIа дег чу дужаш тIаьц бераша. Дика вонах толаш хайча бIарг сийрдабоал берий, хIаьта нагахь санна во котлоалаш, ийса доапар хьехьекхача кIезал чуйосс царна. Иштта сцена тIа хьахьоккхар цар мушта хетаду хьежа хайча царца цхьана спектаклага хьежа веза.

Дукха ролеш ловзаьй Алексеенкос ше театре болх беча хана, хIаьта хIара керда роль ба-ба ловзаю цо. Ший тайпара эргаьлкахе, беро дикагIа кхетергйолча тайпара, товийй ловзаю цо роль. ИлейнагIа тематически я из пIаький а еш, цу накъаца пьеса автора а спектакла режиссера а новкъост хиле дIа а отташ.

- ДагадоагIа сона цхьаи дитах йолча Коростылева пьесах оттаьча «Волбувачал дераши фу дийцар» яхача спектакле Алексеенкос Бармалея роль ловзаь. Екатерина Филипповнай Бармалей тийшача билаях бизе орг ба, кIезигал йоаллаш вола из къизава низа шийла эшашагIа вар нийсвелча, хIаьта шийна дукъала оттаргвола... хьалхашка доастама, вола ва.

Кхы уйла чувоссийташ, цуйна вIаллa тара йоаца оамалаш хьахьокх актрисас М. Азовеи В. Тихвиненкои пьесах оттаьча «Катькин дня» яхача спектакле ше Катяй роль ловзаеш.

Катьккй ди... Из негарий ди да, дер дайнача сага ди да. Цхьанна хIаман дагабоалам боацаш дола вахар дикагIа а аттагIа а лоархI цо. Школе тIехьайнсар а е вIалла хьа цо йоагIаш цIагIа Iар а мегийт цо. Урокех жоп луш беранпа хьалха доахкагa мегийт, хIаьта шийна лайнача хана уллаца ховдийй тIехйоал, бокъонаш теркал а ца еш. Цига Катина дукхьалдоал из мел дола хIама.

Спектакль чакхйоал ше мел лохадаьлох Кати дехке а йоалаш. Це кхетаду ше нарк хилар, иштта кхы дIахо яха йиш йоацилга.

Алексеенкос тIехдаьа ловзаеш ю роль.

Бераштa чIоагIа еззалораш масседх шера хьехар цо спектакль.

Иштта, цIаккха йицлургйоаца ролаш ловзаьй цо «Сакъердане карусель», «Необыкновенное путешествие» яхача а кхыча а спектаклашка.

Республике культура йоаккхай II съезд хулача денош кхы дIахо а аьттув болба хьа, аьдда Алексеенко Екатерина Филипповнайна лоаца боккха лоа сона.

В. АБАДИЕВ,
театра директор.

КНИЖКАЙ ДОТТАГIИЙ

Грознерча Старопромысловски района йисте хIана яц аьнне, шийла Iы деча гаьнашта юкъе пионерий ЦIагIа я № 4 йола городской берий библиотека. Цу чу дIачуваьнча хьагуш да гIулакх жадий леладелга.

ПаргIато, товш, цIена я библиотека чу. Хоза дIанийсдаь латт полкаш тIа книжкаш. Царех эппаш ар чекка хьадоржалургдолаш да. Гуш да библиотеке болх бу нах шоай гIулакх дезаш хилар. Царех аьнча хафцаьа хургдац уж боккъонца бола книжкий доттагIий хилар. Тхьо шу да цу библиотеке Долженкова Татьяна Ивановна болх беш йола. Дукхача сийлен грамоташца, дипломашца белгалбаьккха ба цуи къахьегама никъ.

Укхаза болх беш я йистеяьккхай цо культура Московски институт. Цул тIехьагIа кхы а лаккхьелар цуи говзал. Шийша книжаш № 4 йола библиотека городерча дикагIчарех хиI. Массане а кхетаду библиотека толамаш цуйна кулгалдечуи хьинарах хьахина хилар.

Татьяна Ивановнайца цхьана болх беш ба Надежда Малахова, Юлия Хачатурова, Вера Александрова. Библиотекара балха говзал шоай ма хулла кIоаргагIа йоаза гIерташ ба уж. Ца хоер, халадар хьахьека саг хилларца царна етта чакхдоаккхалу дIалодадаь гIулакх.

Массаза а дукха бераш хул библиотеке. ХIана укхаза дIаяздаь ва 2153 совгIа къона дешархо. Царна лаьрхIа да библиотекера 34091 книжка. Уж да тайп-тайпарча доазол дельараш я, вай мехкарча а дилагIа болча берий яздархой книжкаш. Дешa книжкаш кхахьа ахарел совгIа дукхагIа дола бераш библиотеке ух журналашка, газеташка, хьежа, уж деша. Цу гIулакха наьчъаь я дешара зал. ПаргIатта Iоха, вагIа моттиг я а. ХIаьта эпп книжка хержа а хержа хьадала, хьадола новкъостах да кийча я дешара зала заведующи Вера Александрова.

Районерча тайп-тайпарча школай 34 класса дешархой Iалашбу библиотека кийчъеча книжкай переплашкаша.

Эттара безамегIа тIаийбу библиотека болхлоша берий-дешара «дешараш». Каст-каста хул уж библиотеке баьхке. Библиотека болхлоша херна гойт книжкаш тIара, журналаш тIара хозагIа дола сурташ, дувц лоаца, сакъердаме хIамаш, ладувгIийт пластинкаш тIа дIаяздаь долча берий яздархой Андерсена, кхычар дукхача фаьлгашка.

Геттара сакъердаме чакхьоал дешархой конференцеш. Масала, дешараш геттара раьза болаш чакхъьелар яздархочун В. Никольске «Хьайна болх беш я ха» яхача книжках яь конференци.

ШагIа чу ца хошалуш дукха бераш дар яздархочо нов. Алтаева Петр Ивановичу Чайковски яздеча книжках аьча литературно-музыкальни композицета кхо....

Дукха совгIаташ кийчдаьд библиотека болхлоша СССР а, Нохч-ГIалгIай республика а 50 шу дизара сийна. Уж да вай Даймехк чIоагIбеш дола гIулакхаш бераштеи, пионераштеи дIахьокхаш дола стендаш, плакаташ, альбомаш, кхыдараш.

Иштта, вай къона тIехьа сийдолаш кхеара хала ца къовсаш, бераштара шоай дог-безам чIоагIбеш, шоай хозача гIулаккхашца белгалбуваш хьабоагIа Татьяна Ивановна Долженкова керте хаттача № 4 йолча берий библиотека болхлой, — боккъонца бола книжкай доттагIий.

А. ХАШИЕВ.

ТХА КУЛЬТУРА ЦIАГIА

Тха ТIей - Юрт района центра гонна уля. Цудухьа шоай хьаштдолча хана сакъерда дIа-хьа баха, юкачубаха вIаштIехьдалаш къонабарий, сакъердама, салоIама тIера болча боккхий барий. Цудухьа тхона, юртарча культура болхлошта, хьалхашка латтар къаьстта бехктокхаме декхар дапаха салоIам, сакъердам бе, керлача хIамашта, вай вахаре хулача эргалонашта уж дуттIабала, дIаккхетабе, тайп-тайпара знанеш церна яле... Хьажал цел бехктокхаме да тхо тхоай тIойюртхошта хьалхашка.

Из дага а долаш тоаде доладелар тхо тхоай культура ЦIен гIулакхаш. Эттара хьалха тхоашкара дIадоладелар тхо. Чуна безам боагIаргболаш, нахьа теркам тIагIоргболаш чура, тIера тоайир клуб. Ерриге гойтара агиташ хийцар, тематика шерйир.

ВIалла кхоса хилец клуб хIанз. Дийнахьа сарралца а бийса юкъе яххалца а йийлаь хул цуи наIараш. Нах укхаза боагIа шоай мукъа сахьт дIадахьа. Укхаза царна шортта де хIама да: деша газеташ, журналаш, книжкаш, ловзе шахматаш, шашкаш, лекха музыкальни инструменташ.

КIирах диказа репетици ю художественни самодеятельноста коллективо а. Уж репетицеш еш а нах чуахийта наIараш ела оаха. Хьажийта, ладувгIийта, хайта сцена тIа булларий мел къахьега деза, из мел талант, низ эшаш гIулакх да. Уж ух тха клубе хIана бола беш йолча йиъе а кружока дакъа лоацача эттузиастий «балдега» хьажа: халхархой, музыкальни, ашарий, шахматно - шашечни.

Тхоай теркам ца беш битац оаха кинога хьажа баьхкараш а. Цхьа 15—20 минот хьалха хьачу а хьийхе тайп-тайпара чулоацам бола информацеш, беседаш ю оаха царца, лекцеш, е газеташ тIера, журналаш тIера статьяш еш.

Нагахьа кIира дIалодах оаха хозе вIаштIехьъяьккха сайре чакхца йоаккхаш. Тайп - тайпара диспуташ, конференцеш, хаттараши царна жоп даларен сайренаш хул каст-каста.

Бицлац тхона кхаций боахаргаш а. Каст-каста хул тхо уж болча бригадашка. Сакъердам баьрал совгIа боккха политически, агитационни болх бу оаха церна. Арчаков Султана кулгалдеча бригаде юртарча библиотека болхлоша цхьана оаха кийчъяьй КПСС XXIV съезда, пятилетка чулоацам буаиаш йола выставка. Боккха сакъердам хетаж ладийгIар Беков Мадьмад заведующи волча ферма доккхи лелаерашa «Хьайбай боахама технически база» яхача оаха шоашта йийшача лекцега.

Къаьстта, теркам тIабоахийт оаха къонабараш болча производственни участникашта.

Цу ерригача эргалонашта шеръьяь тха актив. 50 саг ва хIанз тхона гIо деш, тха балха дакъа лоацаш. Къаьстта белгалбаха лоь совхоза шофер Кодзоев Вашир, отделена агроном Аратиев Махьмад, хьехархо Ялдиев Юнай, дукха кхыбараш. Укх денош яхар сакка производстве хьалхале лелаерий сийна кийчъаь йоаха сайре хургъя тха клубе. Сакъердане, чулоацам дика болаш хургйолаш кийчъю оаха из.

Каста болх бе йолалургъя тха клубе 6 бетта деша барзкъаш цхьарея - тегарея кружок, фотокружок. Цу гIулакхо а дукхагIа нах чуоаргба тха культура очаге.

Б. АЛБАКОВ,
Наьсарен района ТIей-Юртерча культура ЦIен директор.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагIув. 27 июль 1972 шу.

Дика хоамаш

БОККХА АЬТТУВ

«Минеральний» олуча майдан тӀа геологически калача ялан бурув тохаш 2 шу гергга хаьлла дӀакхаьччий буровой балкӀин деча Старогрозненски управлене коммуниста Михаил Тихоновича Зиярдин кулгалдеча бригадо. 5110 метр кӀоргга бурув техачул тӀехьаг1а укх деношка цӀаьхха чекхдаьлла гуча а даьккхина боккха цкъа хилар бурувлеттарашта. ХӀинца кхузахь а меловой мехкдаьтта доьккхуш керла майда тӀаккхийттей старогрозненцашта.

Цу мехкдаьтта лохуча кердача скважине дӀахӀоьттича къахьегаш хьера хуьйцалуча мастерий Михеев Павела, Трубицин Ивана, Бугаев Алексея, Колпиков Александра, шиъ хьучар кулгалдеча специалистан. Уж шоай къахьегама толамаш Советски республикай Союз кхолла Нохч-ГӀалгӀайчен автономи кхиайн 50 шу дизара детадайн буруваеттарашта.

А. КРОВЦОВ.

●

ВОРХӀ БЕТТА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

Советски торговле кӀей сийне ворхӀ бетта план ханал хьалха кхоачаяьккхира Грозненски горплодоовощторга болхлоша йоаржалла социалистически хье хьаьхара моттиг лаьцар ноч. Мустеева кулгалдеча номер 8 йолча тика коллективо. ВорхӀ бетта план 20 июне 120 процент кхоачашье хьаштӀехьдаьккхад цун.

Шоаш дечна дош ханал 10 де хьалха толлеша кхоачашдир нов. Яковлева лаьтта номер 8 йолча, нов. Шишанова кулгалдеча номер 7 йолча, нов. Куркиева доал деча номер 12 йолча тикай коллективаша. Укх бетта юкъейисачахь кхана шоаш беш боала болх ССР Союз хьаьна Нохч-ГӀалгӀайчен автономи кхиайн 50 шу дизара цӀейна хетабу цар.

М. ТАРАСОВА.

●

ХИЙ ДЕТТАРИЙ БАЯХАШ

Кхьетта укх шера дика дӀайхьо ИӀдтаречин района боахамашка хьамкӀашта, комсашта, кхьайолча культурашта хии деттара балхаш.

11580 гектар хулача кхаште хии теха баьккхаб къахьегамхой 25 июль тӀаккхоачам. Йиз дукхагӀа да дӀадахача шера цу ханала ийсдича.

Цхьа участок йисаш хьй ца тохаш.

Райониера искусственни хьисане хии детташ доля балхаш толамца хьаштӀехьдаьккхара белгалъяьккха еза начальник Караев вола хий диллара система коллектив.

Оттаньча графикогӀа ду коллектива шай балхаш.

ТКАЧЕНКО,
мелиоддхора вокхагӀвола инженер.

КЕРДАДАРАШ

Комсомола обкома путевкагӀа

Укх деношка комсомола обкоме регистраци еш латт 9-гӀен 13-гӀен профессиональни - технически училищаш яьла баьнача кхоачача специалистий.

30 июле комсомольски путевкагӀа Татарски автономи республика Набережные Челны яхача городе Камски автомобильни завода лаьрхӀа ударни гӀишло дьалъеча хьаьлсегартдолаш болх уж.

140 саг ва верригга цига волар.

Царна юкъе ба каменщикаш, плотникаш, электросварщикаш, монтажникаш, машинисташ, кхыйола специальностах йола кхоне болхлой. Церна шоай лоӀамагӀа вола Грозненча предприятеш ера тайп-тайпарча специальностагӀа вола 20 комсомолец.

Б. ШАКРИЕВ.

ДИКА САЛОӀ

Дика салоӀ вай республикерча дешархоша Черски-Балкхарой республика Баксана чӀоже уллача «Юсенги» яхача спортивно-укахцӀенош лагере.

ХьоважагӀча специагӀа салеӀараш цӀакхоачашведьа а шоллагӀча смена дешархой дӀабигар автобусашца.

Селхан «Юсенги» дӀа а кхьача салоӀаш ба дешархой.

Лоаман хозача моттигашка гӀолла яда туристически маршруташ, спортивни, кхыдола сакъердаме ловзараш да укхаза салоӀача бераша.

В. ПОЛОНКОЕВ.

● ● ●

«Грознефть» объединена чуйоагӀача Старогрозненски автотранспортни контора коллектива кхьетта дика кхьаьег укх юбилейни шера. Халкъа боахама мухь вӀа-юха бахьара ворхӀ бетта план дӀадолехьа тӀехьховчадалар ца. Укх шера контора болхлоша хьагул а дань «Вторчермета» складашка дӀадениад 227 тонна тиша аьшк. Мухь дӀачоха бахьарга дӀабода мах лохбарах пленал сонгӀа хӀинолехьа 75 эзар сом пайда баьб.

Уж толамаш доахача хьалхаре къахьегача болхлошта контора администраци профсоюза местком комфортабельни шин автобус а хьожаьб 22—23 июле Баксана чӀоже туристически экскурсеш еш хилар уж. НахьхагӀа болхача хана уж хьежар вай республикерча кхул-бехьен-малабузехьарча хозача моттигашка, Черский-Балкхарой столице Нальчике.

Цу деношка верригга а салоӀаш хилар 52 болхло. Царна юкъе вар водитель Шахаликов Іаьла, слесарша Ноги Георгий, Фомичев Виктор, токарш Шарипов Николай, Федоспасова Вера, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

ШОАЙ ГОВЗАЛ ЛАКХЪЮ

«Грознефтехимзаводы» объединене дешара - курсий комбинат мехкдаьтта чакхдоахаш болча заводий болхлой говзал лакхъеш я.

Дийнахьара болх йистебеннаьнчул тӀехьагӀа комбинатв сийна лекцешка ладуаргӀа ух заводашкара операторш, лаборанташ, электрикаш, машинисташ, кхыйола специальностах йола болхлой. Инженерно - технически балхаш дераша еш лекцеш.

ХӀанз дешара - курсий комбинате сайрейна дешаш 260 саг ва. 4 бетта я цар дешара програма.

Уж курсаш чакхъяхача дикка лакхъерга ладувгӀарашна шоай балха квалификаци.

Л. ЛОДЗЕВА,
комбината методист.

НИКЪ ДИКА ХИЛВА ШУН

Укх деношка чачхдьалхен тӀехьара экзаменаш дӀалуш бар № 11 йолча производственно-техническа училищера цхьабола дешархой. Царех дукхагӀбараша дика а тӀехдика а дӀаелар экзаменаш. Массанея а дикагӀа дӀаелар Исаев Хаш-Ахьмад, Кукаев Хьасана, Боиев Удайса, Исаев Хьусена.

Вахара путевкаш ше дӀалуш ПТУ-11 завуча Корнеевича аьлар: — Атта бац гӀишлонхой болх, цхьабакъда, сийдолаш ба. СМУ-6, СМУ-9, кхьча гӀишлошка долх шо. Шоаш, кагийчарна тӀаьа коммунизм хьалъелга. Никъ дика хилба шун училища яьккхараш.

Шоашта баьккхача дошдена жоп луш кхамаьл дир Исаев Хьусена: — Из говзал Іомаяьча ездалийтача училища коллективайна доккха баркал оал оаха. Тхоай хььнавча къахьегамца гӀишлой училища а шиътта хьехархой коллективна а сий доккха хьожаргда тхо, аьлар цо.

Кхоана Нохч-ГӀалгӀайчен гӀишлонхоашта тӀаккхетаргва 2 бӀаь сон гӀа хьона болхло.

В. ИГНАТЕНКО.

ГОРОДО-ЮРТА

Укх деношка «Старогрознефть» НГДУ кхьа инженерно-технологически службера, скважинашта аьттане кӀаллен капитальни ремонт еча цехера, жилищно-коммунальни контора бӀаьсонгӀа болхло шоай шефаш деча № 2 йолча Ирзоа-Юртий совхозе баха дика ойбиаьна дарсаш, вошийраш чуйоаш, кабуйи оасар деш кхеташ. Мехкдаьттанчира цу дийнахь чуйийнар 6 тонна шергӀайца хозабараш, дукхача кабуца оасар дир.

Хьанара къахьийтар цига мехкдаьтта газе бахийча операторна, скважинашта ремонт ерша, ЖКК болхлоша хьа. Шишков Марис, Дудаева Марис, Осыкина Зоис, Зюзин Евгени. инженерашта Сергеев Александра, Сапрвин Михаила, кхычар.

Совхоза баьндаларна кхеларна чӀоагӀа раьза а хиина баркал аьлар царна.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

БАРКАЛ ХЬОНА, МАДИНА

Хьаьсара редакци Сунженски районерча Алиеваье ях со. Совхоза, мул хьалхарча шера тха юрта почтальонгӀа болх беш хиначо сато шай даншхьа хьакхдьаьнар тхоне газеташ, журналаш, письмош. Из гӀулакх гаьнадаргдолаш даьар.

ХӀанз цун метта болх беш я Хутиева Мадина. Шай ханнахь хьабе безаш а дерттӀа ха дезаш а ба почтальона болх. Из Мадинас дика кхетаду. Мадина цу балха еиччахь хана деза газеташ, журналаш, письмош хеннахь хьаяхуш тхоне. Цудухьа тха юртарча вехача чӀоагӀа баркал оал цунна.

М. БАЦОВА.

ГӀУЛАКХАШ ЛЕДАРА ЛЕЛ

Йокхвай торонаш йолаш я Гудермеса района «Дружба» совхоз. Цхьабакъда, торонех бизза пайда айбац укхаза.

Нагахьа санна совхозе ялат кхедара гӀулакхаш дика леле хьайбашкара продукташ яхарш уж пачхаьлкхенга йохкарем планоаш заданеш кхоачаш ца еш, хӀара шера тӀехьаюсаш хьайоагӀа из совхоз.

ВоагӀачул дукхагӀа мах хӀабехийт шурен дулхи даккхарга. Масала, совхна центнер хьакхий дулх даккхарга 33 сом 34 кепиги дӀадахийтар. Плайове заданех дӀадахийта лаьрхӀа хиначул дукха а дукхагӀа ла из.

Болх во вӀаштӀехьбаьккха, хьайбашта гӀулакх дечек довзар Іалашдечей совлонагӀа лелаш дечхилрах хьайбай продукташ — шурей дулхи маьха деза да. Масала, совхна центнер силос кийчъярга 89 кепиг планагӀа доагӀачул дукхагӀа дӀадахийтар совхозе. БӀаьш, эзараш центнераш дӀалаьрхӀача дукха хул силос кийчъярга совленагӀа дӀадаха азча. Иштта маьха деза доаъкъар кийчдар боахоча пайдана даӀц. ХӀана яьча дӀабаха мех юха меттаоттабе белеп пайдана меттел ле хиле бус совхоза хьайбаш лӀадаераш.

Цхьаькха да белгалдаьккха дезаш. Іалашдаь хиина доаькъар тоъанзар совхозе. 10 эзар тонн силос кийчъе езача 4 эзар тонн мара кийчъянзар. Йол кийчъяра план а кхоачаш ца еш йисар. 1,7 эзар тонн кийчъе езача халла 1,1 эзар тонн йол Іалашйир доакъар Іалашдераша.

ЙисагӀча пятилетка шоллагӀча шера хьалхарча ах шера дикагӀча оагӀорахьа фу хуападенад «Дружба» совхоза юкъара хьайбаш леладеча? Хьалхье а ала доагӀа, пачхаьлкхенга хьайбай продукташ йохкара дӀадахача ах шера задани кхоачашъяьи совхозо. 726 тонна шура йохка езача ехкар 689 тонн мара яц. ХӀаьта дулх 236 тонн даккха дезача даькхар 224,2 тонн ч. Доккха декхар да совхоза тӀадиеар.

Долеча тайпара дӀа ца аьлча лоргхоашаш цхьа хӀама да. ДукхагӀдолча доакъе совхозо пачхаьлкхенга шура йохкара задани кхоачаш ца яра бахьан шура ше геттара бӀелен мистен хилар да. Дукхьал из бахьан долаш городерча шура дӀанйеча завода болхлоша укх шера 740 сом гӀоа тоъал совхоза. Совхна 50 тонн шура дӀалархӀанзар совлоза, хӀана аьлча дӀаечуенна шура боарам болхаш бӀехен дикка мистъенаен хиннадаь. Иштта цу бахьанех совхоза цхьаькха а пайда ца луш иттаи тоннаш шура йоаш.

Хаттар отт хьалхашка: Иштта бӀехи йолаш шура хӀана йохк совхозо? Из кхетаде хала дац. Эттара хьалха совхоза а ферма а кулгалхоша, специалисташ тесск лелабу фермашкара болх. Вокъонца къовсам лоаттабац производственни культура лакхъяра. Иштта аьлча, фермашка цӀена, лостам боваш хилайтара сагота бац. ЦӀенхаштта хьадехан декхарийна барашкара, цхьаннена а ше безктокхаре хетац. Цудухьа фермаш бӀеха я, кхо хиннахьа дӀадаккхац, хоа йоархӀаш тӀаяьннай.

Нагахьа санна совхоза директор, керттера специалисташ вӀадле а сагота балаво миттача вина хьала тӀа хургьацар юкъара хьайбаш леладу фермаш. ГӀулакх цӀенхаштта тоа ца дойя шоашкара хьадехаргдолга кхетадац хила беза уж.

«Дружба» совхозо укх тӀехьарча хана дулхи дӀачуена меккхара юкъара доал долаш яр. ХӀаьта «Гудермесский» совхозе дӀачуеннараш тоавиягӀен доал дукхагӀа долаш яр. «Дружба» совхоза «Гудермесский» совхоза тӀехьайнзар оалангара деча тахка дезаш шай бахьанаш долаш да. «Дружба» совхоза фермашкара хьаккхарч бруцеллез яха лазар хиина я. Цхьабакъда, лазар довлаш яраш а гӀаьдьа яраш я цхьана чуйоакхаю. Лазар доаллаш хьакъоаста ца ярах юкейисараш бруцеллезах цамогаш хул.

Дукха ха йоаллаш ериага намогаш хинна хьакхарч дӀаелар совхозо. Царна меттел фуна йола хана хьакхарч ийцар. Цхьабакъда, кӀаларчарша цхьана чуйоахкаю уж хьайоаллаьча дийнахь дена. Фермашта гомахьарча моттигашта дезинфекци яьиц. Шоаш хиннача тайпара антисанитарни хьала тӀа я фермаш.

Фу лича тоалургда «Дружба» совхозе юкъара хьайбаш леладелга? Хьайбай боахам догӀабоалабара резерваш йолаш йий цига?

Дуаццилга йоацаш пайдане гӀулакх да коа тӀара оалхазараш леладар.

Нагахьа санна цу резервах бокгӀаш бола пайда ийбича пачхаьлкхенга дулх йохкара задани кхоачаш тӀехкховчаьвавшургъар совхоза. Коа тӀара оалхазараш ледаде а дебоде а доладерга оаха, яхаш мара кхыхӀама деш бац совхоза кулгалхой, специалисташ. Уж сагота баларе моцагӀе а даь хургдар цар из. ТӀаккха бежана, хьакхий дулх ца тоъача коа тӀара оалхазараш дӀаулургдар дулхи. ХӀаьта леладе, царна доадде аттагӀа а да.

Лоаллахарча «Гудермесский» совхозо хӀара шера 25—35 тонн коа тӀарча оалхазарий дулх докк пачхаьлкхенга. Дакхе ма аллара, дӀадахача ах шера пачхаьлкхенга дулх йохкара плановоӀ задани кхоачашъе 11 тонн 800 килограмм мара эцанзар «Дружба» совхозо хӀара шера 25—35 тонн дулха дӀачудала коа тӀаво оалхазараш хиннадалара декхар тӀадусаргдацар цунна.

Бахача нахагара дулха хьайбаш хьайдара гӀулакх а во лел совхозе. Из цига доре чуоттадаь дулда доахан кхаба йиш хургьяр. Дерста а даь хьайбаш дохкаш йилма дулх дикка совдоал. Дорца лазаш из гӀулакх леладар бахьан долаш хьайбай боахам дегӀабегӀац совхозе. дӀахо йодача хана а пачхаьлкхенга дулх, шура йохкара задани кхоачаш ца яр кхорам ба. Дахьенга дӀа ца кхоачаш дусурга 94 тонн дулх.

Нагахьа санна «Дружба» совхозе кулгалхой, специалисташ хинахьа тоха ца лой. долаш дале кхоачамбоацараш дӀа а даьккхе болх цӀенхаштта тоабара, хьайбай боахам айбара аькъаш ца лоле лоргдац, хӀанл волча дӀахо йодача хана кхы а догӀча хьала тӀа кийсбала тарлу уж.

Хьайбай боахам дегӀабоалабара, царгара дукхагӀен дикагӀен продукци яккхара боккха лоархӀам болаш да доахъарий база чӀоагӀъелга. Июла шоллагӀа декада чакхъаленза дир тхо цига долаш. ГрафикагӀа 1793 тонн езача кийчъяь йол 414 тонн мара яцар. ХӀаьта силос 11 эзар тонн кийчъе еза. Цхьабакъда, вӀалла кийчъйоланьцар из. 250 тонн витаминни баьца хьоар даькха дезача керрига а даькхар 36 тонн я. 300 тонн ча дӀаоттадьлд аргӀаех план 2400 тонн йолча. Цу цифраша хьакьоаш юкъарча хьайбашта доакъар кхоача а дацна кхьтра боахамашкара «сагӀа» деха араболаш, е кондицегӀа доаца хьайбаш дулха дӀачудала дезаргда. Совхна ийсъенна Іалама хала хенаш йиъьлийталц дукхачар. Цар дукха халонаш Іовнийтар хьайбашена лахагех. Цхьабакъда, «Дружба» совхоза хьайбаш леладераштa-м сиха йицъенай уж. Таханарчоа мара сагота бац уж.

Хьайбаш Іай чудоахаду моттигаш хӀанзехьа йӀоахъе, тоае еза, доахан дика долаш Іамгара дахара шортта тайп-тайпара доакъар Іалашде деза.

Из дерригa хӀадаьча фермера болх цӀенхаштта тоабе беза. Шайна тӀаделла гӀулакх хиннахьа тешаамен кхоачашдара хӀаране безктохкам лакхбе беза. Цхьаккха дика магийта йиш яц къахьегамец производственни дисциплина телхаелга. Ерригача торонех дерттӀа пайда ийбарна лакхъе еза къахьегама оасарле.

Цхьаккха тайпара формализм хилийта йиш яц болхлоша шоайла лелаеча социалистически яхьа юкъе. Баьча балха ийсен касткастен учет лелае, толамагӀйола опыт балха юкъенкхуа еза. Наьха балхацара моральни материальни безам совбаккхара гӀулакхаш де деза.

КӀезига бац совхозе хьокхаман айбе магарбола нах. Масала, № 4 йолча ферма коллективо совхна а укх шера хьалхарча ах шера а пачхаьлкхенга шурей дулхи дохкара план толлаш кхоачашъяй. Цхьабагъда, цу коллектива опыт дӀайоаязайтаза тӀехьаюсача фермай коллективашта. Къахьетта а дика бола бу Къахьегама Шега Вайракха орден лелаеча доярка, коммунистка А. Ю. Бердара. Цо хӀара кхоабача Іаттагара ах шера юкъера лаьрхӀача 1533 килограмм шура яьккхай шера план 2300 килограмм йолча. Дика толам ба из. Иштта цунна кийса а цул дукха тӀехьа ца бусаш а болх беш доярка ба ферме. Уж ба Юнусова ПаьтӀамат, Магомадова Мацка, Абасова Кити. Кхы а дукхагӀа хургбар производстве хьалха летташ, нагахьа санна производствен болх дерттӀа вӀаштӀехьбаьккхабаларе, толамагӀйола балха опыт дӀа-юха йовзийтаре. Лоацца аьлча, чӀоагӀа эшаш йола хьалхе летташ опыта школа а кхы ма эзар а доахаш да «Дружба» совхоза хьайбай боахамашка.

Н. ЛЮТЕРОВ,
Гудермеса района юрта боахама управлене вокхагӀвола зоотехник.

И. ДЖАМАЛОВ,
«Красное знамя» яхача районни газета экономика отдела заведующи.

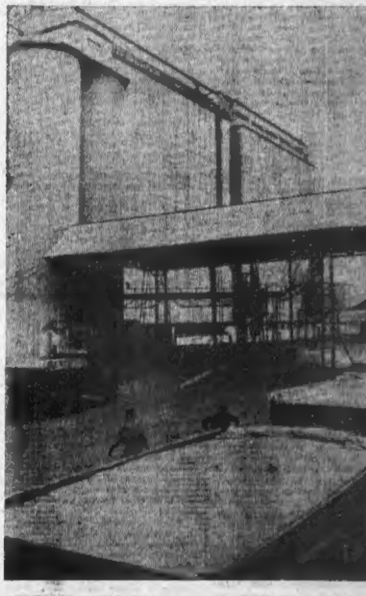

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Керда таьдьнна ялат ходдалла хьатӀаур Целински элеваторе. ХӀара дена ялатах чуэцара каст-каста дахача догӀаша новкъарло еннахьа а, районе боелавшанера эзараш тоннаш ялат уи укхаза. Аикха шоае элеваторе дӀачуэцаргда 115 эзар тоннаш кӀешнагӀа доацаш ялат.

СУРТА ТӀА: [illegible] ялат [illegible] Целински элеваторе лаьтта моттигаш.

В. ТУРОВКА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Доазол дехьара

ФАКТАША ГУЧАБОАХ

НЬЮ-ЙОРК, 25 июль (ТАСС). ХьалхагӀа хоам баь хиначa тайпара, пресс - конференце ше кхамаьл деш ООН Генеральни секретара К. Вальдхайма цегаргдоашаш лаьрхӀар американски авиаце ДРВ ирригационни гӀарсашта бомбаш еттар. Цо белгалдаьккхар, шийга хьаккхьчача сведенегӀа, дамбаш йохаяро йоккхача территорена хий тӀехьедийта а маьрша бахача нахах дукха мах бобе а тарлуш хилар. «Иштта бомбаш чуетталга аз харцахьа лархӀа е лаьрхӀад, хӀанз а лоархӀ, — аьлар К. Вальдхайма, цӀаькха а кхайк со ВӀаштагӀкхийттача Штаташка сон чехка уж сацаяра тӀахьехаш».

Генеральни секретара хоик баьб деррихача дуненна хьалхтчIе деза доаваш долча а дунен кепайоазони ДРВ американски бомбаш чуетташ бӀаргайнараьчен цхьа санна дукхала а дийна долча а хӀемах.

ХӀаьта а, ООН Генеральни секретара уж бомбаш чуетталга харцахь лоархӀаш къамаьл даьчул тӀехьагӀа США-с цу сахьате шийгахьара яха тӀабахьа лаьрхӀар цунна. ООН Генеральни секретара хьахар харцие гӀертар пачхаьлкхен секретарь У. Роджерс. Пачхаьлкхен секретара хьаккхайкадир, «хоашиеньа а дамбашта бомбаш йийттай» яхаш дуццар бахьдах аьнна.

Цул тӀехьагӀа ООН-ерча США кассазарча викало Дж. Буша, К. Вальдхайм волча а ваха, цо ячча заявленена духьала протест дӀахьийнай цунга. Буша йоахар, «бакъдолчунца тарлуш яц» ДРВ-ерча дамбашта американски самолеташа бомбаш йийттай яхаш йола информаци. Хоиш ма дарра, хьалхагӀа а ООН-ерча американски делегатах цхьа санна дукхаза а пайда ийцаб шоай дер къайладохьар духьа цунга цу тайпара заявленеш яйтар духьа.

ООН-а Генеральни секретара викало селхан заявлени яьй пресс-конференце Вальдхайма даь къамаьл бакъдеш. Вашингтоно бакъдар харцде гӀерташ шийт хур дой а, ДРВ-ерча ирригационни гӀарсашта американски самолеташа бомбаш еттар бакъдеци США некайоазоно ше хьаккхайкаеши йола гуччахьара факташ къайлаюхьалургьяи.

«ВӀаштагӀкхийттача Штатех бола тешам хьаьстта бозбеш хет сона дамбашта шоаш бомбаш чуеттилга цар бакъде це тигар», — хьаккхайкадаьд дукха ха йоацаш ДРВ хиначча американски журналиста Дж. Крафта ше «Чикаго дейли ньюс» яхача газета интервью луш. «Дамбашта вай бомбаш етталга сона дика хоаш да», — аьлар цо.

ПОЛИЦЕ ДУ НИЗАШ

НЬЮ-ЙОРК. США тӀема дукхаларча демонстрантешка дакъа лоацараште американски Іаьдалаш тӀаккхеро «граждански пергӀатонашта цӀенхаштта хӀама тоя», мекка «конституци телхаделга» да яз, йоах «Граждански бокъонаш лораяра американски союзо» кепатеха араьккхача доклада тӀа.

Доклада тӀа, белгала аьлча, чӀоагӀа бехе ду 13 эзар демонстрантий совхка бӀаьстан юкъе Вашингтоне тӀема дукхьала йоккха манифестаци йолча хана цо хоаш улица тӀа лийсбенна-наха лийцача Іаьдалоша ледаду гӀулакхаш.

Полице ду низаш бокъонна хьадькхаш дола тешалаш доладу документа тӀа. Дукхдача демонстрантешта кхьаза йийттай.

ПНР. Мехка энергетически гигантех яц Кошалински воеводстве Жидовера электростанци. ГӀарс хьалбаь баьнначул тӀехьагӀа цун низ беррига а 150 эзар киловатт мара хургбац. ХӀаьта а, дукхача мехкий специалистий зеркам чӀоаггӀа тӀазийб цо.

Уровнешта юкъе 82 метр юкъ йоаллача шин Іама аярда тӀа хьелаьаь электростанци бийсавна электроэнерги Іоаю шӀй тайпара копилка хургья. «Энергетически систем» эттача сахьаташка электромоторашне санна болх булуш йола цу станце турбинаш юкахьатӀадоагӀача дийнахь станце боарамагӀа болх бара хилийзадаргдоаца хий лохерча Іам чура лакхерча Іам чу хьалчуузе йисалургья.

СУРТА ТӀА: электростанцие здани.

ПАФ — ТАСС сурт.

Газет араяхан [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 июль

9.30 — Передачий программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — БерайгӀа: «Хьабила фильмаш». 10.05 — Интервидени. 10.45 — Художественни фильм «Иштта воккха хӀамк». 12.05 — Адыгейски автономни области 50 шу. Телевизионни очерк. 12.35 — Телевизионни документальни фильм. 13.35 — Кердадараш. 16.25 — Передачий программа. 16.40 — Школьникий спартакиаде [illegible]. 17.00 — Бераш [illegible]. 18.05 — «Са Даьхе, кхаем хоаш аз хьона». Д. Яндиев. 18.20 — Нохч - ГӀалгӀай чу гӀолла. Информационни программа (нохчий, ингуший меттала). 18.40 — Кинопурнал. 18.50 — Халкъа юкъера [illegible]. 19.05 — «Дош книжка вахара». 19.35 — Художественни фильм. 21.00 — Хь. Информационни программа. 21.30 — Москвай хьалхий. 22.30 — Интервиденн. Доне тӀа кхолла [illegible]. 23.00 — Кердадараш. Передачий программа.

РАДИО

27 июль

6.30 — «Юртара вахаре» (гӀалгӀай меттала). 6.40 — Аларш. 6.46 — Хоамаш (нохчийн гӀалла). 6.57 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 16.00 — «Кхоне тӀехьа» (нохчий меттала). 16.15 — Корреспонденци «Юртара коммунистски бахаче» (гӀалгӀай меттала). 16.30 — Радиогазета «Болхлой вахаре» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала). 18.00 — Радиожурнал «Шоана, [illegible]» (гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀолла Грозне хувцалуш мархаш а йолаш, йоачаи а йолаш, малхбоалехьара чӀоаггӀа — секунде 10—15 метр, республика къилбаседехьарча районашка геттара чӀоаггӀа — секунде 12—18 метр мух а хьекхаш ха хиле а фегара температура республике гӀолла 29—34, Грозне 32—34 градус йоахал йолаш хила а тарлу. Кхоаней ломнех хувцалуш мархаш а йолаш, цхьадолча моттигашка лаьгӀо догӀа а делхаш, къилба - малхбоалехьара гӀийла мух а хьеккхаш ха хила а фегара температура бийсанна 15—20, деношка 29—34 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51 Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-30-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарех культурех отделий 3-61-46, промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28, кисмой отдели бухгалтерии — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры 3-61-46, отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05164. Заказ № 5684.